

”Välillä on vaikeaa erottaa, mikä on oppilaan kasvua ja mikä oman työn vaikuttavuutta”

Työkalu Wiitaunionin opiskeluhuollon palveluiden laadun arviointiin

Jonna Leppänen (Jamk)
Sonja Suvanto (Xamk)

Opinnäytetyö
Lokakuu 2017
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosionomi (AMK)

Tekijä(t) Leppänen, Jonna (Jamk) Suvanto, Sonja (Xamk)	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Lokakuu 2017
	Sivumäärä 88	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi "Välillä on vaikeaa erottaa, mikä on oppilaan kasvua ja mikä oman työn vaikuttavuutta" Työkalu Wiitaunionin opiskeluhuollon palveluiden laadun arviointiin		
Tutkinto-ohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Häkkinen Sanna (Jamk), Juntunen Kristiina (Jamk) ja Karoliina Rötkö (Xamk)		
Toimeksiantaja(t) Wiitaunionin perusturva		
Tiivistelmä <p>Kehittämistyön tarkoituksena oli edistää oppilaiden ja huoltajien osallisuutta opiskeluhuollon palveluiden kehittämisessä. Tarkoituksena oli myös lisätä oppilaiden ja huoltajien tietämystä saatavilla olevista opiskeluhuollon palveluista. Työn tavoitteena oli kehittää työkalu, jonka pohjalta Wiitaunionin perusturva voi arvioida ja kehittää opiskeluhuollon palveluita. Tavoitteeksi nousi myös työkalun testaus ja jatkokehittäminen testauksessa esiin nousseiden asioiden perusteella.</p> <p>Kehittämistyön teoria jakaantui kahteen osaan, opiskeluhuollon laadun kartoittamiseen ja työkalun rakentamiseen. Tietoa haettiin lainsäädännöstä ja aiemmista tutkimuksista. Kokeusperäistä tietoa saatiin opiskeluhuollon henkilöstöltä. Menetelmänä käytettiin teema-haastattelua, joka toteutettiin ryhmähaastatteluna. Haastatteluun osallistui kolme opiskeluhuollon toimijaa.</p> <p>Työkalun validiteettia arvioitiin toimeksiantajien palautteen sekä testauksen avulla. Työkalun testaukseen osallistui 46 oppilasta ja 34 huoltajaa. Palautekyselyyn tuli 20 vastausta, eli vastausprosentti oli 25%. Suurin osa vastaajista piti työkalua selkeänä, ymmärrettävänä ja tarkoituksenmukaisena. Alhainen vastausprosentti laittoikin pohtimaan kuinka saataisiin asiakasryhmä motivoitumaan opiskeluhuollon arviointiin ja kehittämiseen.</p>		
Avainsanat opiskeluhuolto, laadun arviointi, työkalun kehittäminen, kysely, testaus, validiteetti		
Muut tiedot Liitteet yhteensä 28 sivua.		

Author(s) Leppänen, Jonna (Jamk) Suvanto, Sonja (Xamk)	Type of publication Bachelor's thesis	Date October 2017 Language of publication: Finnish
	Number of pages 88	Permission for web publication: x
Title of publication "Sometimes it is hard to tell the difference between student growth and the effect of your own work " A tool for evaluating the quality of Wiitaunion student welfare services		
Degree programme Degree Programme in Social Service		
Supervisor(s) Häkkinen Sanna (Jamk), Juntunen Kristiina (Jamk) ja Rötö Karoliina (Xamk)		
Assigned by Basic social security of Wiitaunion municipalities		
Abstract <p>The purpose of the thesis was to improve student and guardian participation in developing student welfare services. Furthermore, the purpose was to improve student's and guardian's awareness of the student welfare services. The objective of the thesis was to create implement that Wiitaunion could use to evaluate and develop the student welfare services. A second objective of the thesis was to test the evaluation tool and develop it further according to feedback.</p> <p>The validity of the tool was evaluated through feedback from the commissioner and through piloting. There were 46 students and 34 guardians who participated in the piloting but only 20 responded to the feedback survey. The response rate was 25%. The responses indicate that the tool was clear, easy to understand and appropriate. Consequently it can be concluded that the evaluation method was exhaustive and ready to be handed over to the commissioner.</p> <p>There are still some development areas in the survey, for example how to motivate the client groups to evaluate and develop student welfare services.</p>		
Keywords/tags student welfare, quality evaluation, method development, piloting, validity		
Miscellaneous Attachment 28 pages		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Opiskeluhuollon nykytila ja aiemmat tutkimukset.....	4
3	Opiskeluhuollon ulottuvuudet	6
	3.1 Opiskeluhuollon toteutus.....	7
	3.2 Opiskeluhuollon palvelut.....	10
4	Näkökulmia opiskeluhuollon arviointiin	13
	4.1 Moniammatillinen yhteistyö	14
	4.2 Avoimuus ja luottamus – yhteistyön lähtökohta	16
	4.3 Saatavuus ja tiedottaminen	17
	4.4 Vaikuttavuus.....	17
5	Kehittämistyön toteutus	18
	5.1 Kehittämistyön lähtökohdat ja tavoitteet.....	20
	5.2 Tutkimuskysymykset	21
	5.3 Haastattelu osana kehittämistyötä	21
	5.4 Aineiston analyysi.....	24
6	Kehittämistyön tulokset	26
7	Laadun kartoittamisen työkalu	31
	7.1 Käsitteistä kysymyksiksi.....	32
	7.2 Kyselyn validiteetti	39
8	Validiteetin testaus.....	40
9	Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus	44
10	Loppusanat.....	48
	Lähteet	51
	Liitteet.....	60
	1. Aikaisempia tutkimuksia	60
	2. Sisällönanalyysi.....	63
	3. Haastattelukaavio.....	67

4.	Haastattelun suostumuskirje	68
5.	Haastattelun saatekirje	69
6.	Työkalun testauksen saatekirje	71
7.	Työkalun testauksen palautekysely.....	72
8.	Kysely oppilaille	74
9.	Kysely huoltajalle.....	80
10.	Palaute kyselyn tulokset.....	86

Kuviot

Kuvio 1.	Yhteisöllisen opiskeluhoollon sisältöjä (mukaillen Perälä 2015, 81)	9
Kuvio 2.	Yksilökohtaisen opiskeluhoollotyön sisällöt (mukaillen Perälä 2015, 92)	10
Kuvio 3.	Opiskeluhoollon laatuksiteerit (mukaillen Laitinen & Hallantie, 32.)	14
Kuvio 4.	Kehittämistyön prosessi	20
Kuvio 5.	Teemojen muodostumisen prosessi	23

Taulukot

Taulukko 1.	Teorialähtöisen sisällönanalyysin prosessi	25
Taulukko 2	Käsitteistä kysymyksiksi	34
Taulukko 3.	Palautekyselyn kysymykset	42

1 Johdanto

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (L 1285/2013) tuli voimaan 15.8.2014. Aiemmin hajallaan olleet säädökset oppilas- ja opiskelijahuollosta on koottu uuteen lakiin. Ennen lakimuutosta opiskeluhuollon kokonaisuus keskittyi pääasiassa yksilökohtaiseen korjaavaan työhön (HE 67/2013 vp). Uudistuneen lain mukaan toiminnan painopiste on yhteisöllisessä ja ennaltaehkäisevässä työssä sekä opiskeluhuollon suunnitelmallisuudessa ja tehdyn työn vaikuttavuuden arvioinnissa (L 1285/2013).

Valtionhallinnon tasolla opiskeluhuolto ja kouluhyvinvointi teemoineen on nostettu merkittävästi esille. Juha Sipilän hallituksen strategisessa ohjelmassa on huomioitu esimerkiksi varhaisen tuen ja ennaltaehkäisevän työn tarve. Strategiassa painotetaan koulujen kehittämistä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemiseksi. (Valtioneuvoston kanslia 2015.)

Tämän opinnäytetyön lähtökohtana on ollut Wiitaunionin peruskoulujen opiskeluhuollon arvioinnin ja kehittämisen tukeminen. Opinnäytetyön tarkoituksena on osallistaa oppilaita ja huoltajia opiskeluhuollon palveluiden kehittämiseen. Tarkoituksena on myös tiedottaa oppilaita ja heidän huoltajiaan opiskeluhuollosta ja sen tehtävistä, jotta sen palveluja osattaisiin hyödyntää. Työn tavoitteena on ollut kehittää työkalu, jonka pohjalta Wiitaunioni voi arvioida opiskeluhuollon laatua kaikilla sen osa-alueilla. Toisena työn tavoitteena on työkalun testaus kahden perusopetuksen luokan oppilailla ja huoltajilla sekä sen jatkokehittäminen esille nousseiden tuloksien pohjalta. Testauksen tulokset on annettu toimeksiantajan käyttöön, mutta ne on rajattu tämän työn ulkopuolelle. Valmis työkalu jää Wiitaunionin käyttöön kaikkien kouluasteiden opiskeluhuollon arvioinnin ja kehittämisen välineeksi.

Wiitaunioni tarkoittaa Viitasaaren kaupungin ja Pihtiputaan kunnan palvelutuotannon ja hallinnon yhteistyötä, jonka periaatteena on kuntien vahvuuksien hyödyntäminen ja palvelutuotannon työnjako (Wiitaunionin toimeenpano-suunnitelma 2007). Wiitaunionin opiskeluhuollon henkilöstö työskentelee Wiitaunionin perusturvan alaisuudessa ja heidän ylimpänä viranhaltijana on perusturvan toimialajohtaja (Perusturva n.d). Esimerkiksi Wiitaunionin koulukuraattoreiden esimiehenä toimii Wiitaunionin vastaava sosiaalityöntekijä. Opinnäytetyö on toteutettu yhteistyössä Wiitaunionin perusturvan kanssa.

Perusopetuslaissa (L 628/1998), lukiolaissa (L 629/1998) ja laissa ammatillisesta peruskoulutuksesta (L 630/1998) käytetään eri käsitteitä. Perusopetuslain (L 628/1998) mukaan esi- ja perusopetuksessa puhutaan oppilaista ja koulusta. Lukiolaissa (L 629/1998) ja laissa ammatillisesta peruskoulutuksesta (L 630/1998) puhutaan opiskelijasta ja oppilaitoksesta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (L 1287/2013) kattaa sekä perusopetuslain (L 628/1998), lukiolain (L 629/1998) sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain oppilaat ja opiskelijat. Sujuvan lukemisen vuoksi käytämme opinnäytetyössämme käsitteitä oppilas ja koulu.

2 Opiskeluhuollon nykytila ja aiemmat tutkimukset

Opiskeluhuoltoa ei ole tutkittu Suomessa tai ulkomailla kovin paljoa (Pippuri 2015, 11). Allianssin (2014) tutkimuksessa Nuorista Suomessa on selvitetty nuorten hyvinvointia ja elinoloja. Opiskeluhuollon kehittämistä tuovat esiin opetushallituksen julkaisussa Laitinen & Hallantie (2011). Koulun sosiaalityötä ja sen asemaa ovat selvittäneet Aila Wallin (2011) sekä Pirkko Sipilä-Lähdekorpi (2004). Kivipelto ym. (2013) tutkivat ja kehittävät erilaisia vaikuttavuuden mittareita työssä Vaikuttavaa aikuissosiaalityötä – arviointimalleista mittareihin. Kokonaisvaltainen otos opinnäytetyössä käytetyistä tutkimuksista ja niiden tuloksista löytyvät liitteistä (liite 1).

Wiss ym. (2016) tilastokatsauksen mukaan opiskeluhoollon palveluita on tarjolla kouluissa paremmin, mutta kehitettävääkin löytyy. Vaikka opetussuunnitelma on kansallinen, niin etenkin opiskeluhoollon saatavuudessa on paljon vaihtelevuutta johtuen palvelurakenteesta. Tilastokatsauksen mukaan opiskeluhoollon palveluita on, mutta edelleenkin niitä ei ole tasapuolisesti. Opiskeluhooltoryhmissä ja niiden tapaamisissa on runsaasti vaihtelevuutta eri koulujen välillä. (Mts. 1.)

Hallituksen kaavailema koulujen psykologi- ja kuraattoripalvelujen järjestämisen siirtäminen sote-uudistuksen myötä maakuntien vastuulle aiheuttaa tulevaisuudessa haasteita. Jos näin tehdään, koulukuraattoreista ja -psykologeista tulee satunnaisia vierailijoita kouluilla, kun tähän asti he ovat kuuluneet osaksi kouluyhteisöä. Tällä toimintatavalla koulukuraattorit sekä -psykologit eivät tunne koulun henkilökuntaa, arkea, käytäntöjä tai toimintaedellytyksiä, mikä automaattisesti heikentää opiskeluhoollon laatua. (Opetusalan ammattijärjestö 2016.)

Wallinin tutkimuksen (2011) mukaan lapsiperheiden taloudellisen tilanteen heikentyminen ja epävarmuus tulojen pysyvyydestä ovat johtaneet useiden perheiden henkiseen ahdinkoon. Tutkimuksen mukaan myös perheiden ongelmat ja ongelmapuheet, eristäytyneisyys sekä huostaanottojen tarve ovat lisääntyneet. Allianssin (2014, 7-8) tekemän tutkimuksen mukaan suurin osa nuorista voi hyvin, mutta samaan aikaan osa nuorista voi entistä huonommin. Samasta tutkimuksesta käy ilmi, että nuorten masennus sekä ahdistuneisuushäiriöt ovat kasvussa, minkä vuoksi opiskeluhoollon resursseja tulisi lisätä.

Kiilakosken (2012) tutkimuksessa Koulu nuorten näkemänä ja kokemana on kartoitettu oppilaiden kokemuksia osallisuudesta. Koulun ja opiskeluhoollon toiminta on osallistavaa, jos oppilaat kokevat pääsevänsä vaikuttamaan kouluun ja oppimiseen liittyvissä asioissa. Tutkimuksen mukaan oppilailta on halua osallistua ja vaikuttaa

heitä itseään koskeviin asioihin. Oppilaat ovat koulussa usein passiivisessa roolissa, vastaanottamassa opetusta, minkä vuoksi he eivät usein osaa vaatia osallisuutta. Valan jakaminen opettajien ja oppilaiden kesken voi tuntua pelottavalta. Tämän vuoksi koululla ja opiskeluhuollolla on merkittävä tehtävä mahdollistaa ja kannustaa oppilaita osallisuuteen. (Kiilakoski 2012, 54-55; Oppilashuolto perusopetuksessa 2015, 23–24.) Oppilaiden osallisuus edellyttää riittävää tiedon jakamista ja rakenteita, jotka mahdollistavat vaikuttamisen, esimerkiksi oppilaskuntatoimintaa ja muita osallisuutta lisääviä mekanismeja (Kiilakoski 2012, 6).

3 Opiskeluhuollon ulottuvuudet

Eri lait, asetukset ja ohjeet määrittelevät keskeisesti opiskeluhuoltotyötä, jotta se pystyy edistämään ja tukemaan oppilaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Keskeisiä lakeja, asetuksia ja ohjeita ovat perustuslaki (L 731/1999), perusopetuslaki (L 628/1998), lastensuojelulaki (L 417/2007), kansanterveyslaki (L 66/1972), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (L 621/1999), henkilötietolaki (L 523/1999), terveydenhuoltolaki (L 1326/2010) valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta -, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta (L 338/2011) sekä kouluterveydenhuollon laatusuositus. Tässä työssä oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (L 1287/2013) on keskiössä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (L 1287/2013) opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto on toimintaa, jolla tuetaan yhteisöllistä sekä yksilöllistä hyvinvointia ja terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä. Toiminnan avulla tuetaan oppimista, tunnistetaan ja ennaltaehkäistään oppimisvaikeuksia, syrjäytymistä ja muita koulunkäyntiin liittyviä ongelmia sekä edistetään koko kouluyhteisön hyvinvointia. Laki painottaa moniammatillista yhteistyötä. (L 1287/2013.)

Oppilas- ja opiskeluhuoltolain (L 1287/2013) yksi tarkoitus on lisätä oppilaiden osallisuutta. Osallisuus on vaikuttamista, hyvinvointia ja huolenpitoa sekä yhdessä tekemistä. Oppilaiden osallisuus toteutuu silloin, kun he voivat olla mukana suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa esimerkiksi koulunkäyntiin liittyviä asioita. Se, että oppilaat kokevat olevansa osallisena ja vaikuttamassa heitä koskevissa asioissa, vaikuttaa merkittävästi oppilaan minäkuvan muotoutumiseen ja voimaannuttaa sekä sitouttaa päätöksentekoon. (Oppilashuolto perusopetuksessa 2015, 23; Perälä ym. 2015, 64.)

3.1 Opiskeluhuollon toteutus

Oppilaalla on perusopetuslain (L 628/1998) mukaan oikeus opiskeluhuoltoon. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppilaan oppimisen, fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä sekä niiden edellytysten ylläpitämistä. Siihen kuuluu opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä sen palvelut, eli koulupsykologin, koulukuraattorin sekä kouluterveydenhuollon palvelut. (L 1287/2013.)

Opiskeluhuollon tavoitteena on turvata koulunkäynnin onnistuminen, lisätä oppilaan ja koko kouluyhteisön hyvinvointia sekä tukea oppilaan kasvua ja kehitystä. Opiskeluhuollon tehtävä on ennaltaehkäistä hankaluuksien syntyä sekä yksilö- että yhteisötasolla antamalla tukea sekä lisäämällä koko kouluyhteisön yhteistyötä. Tätä varten koulujen tulee laatia opiskeluhuoltosuunnitelma, johon kirjataan yhdessä sovitut tavoitteet ja niiden arviointi. (L 1287/2013.)

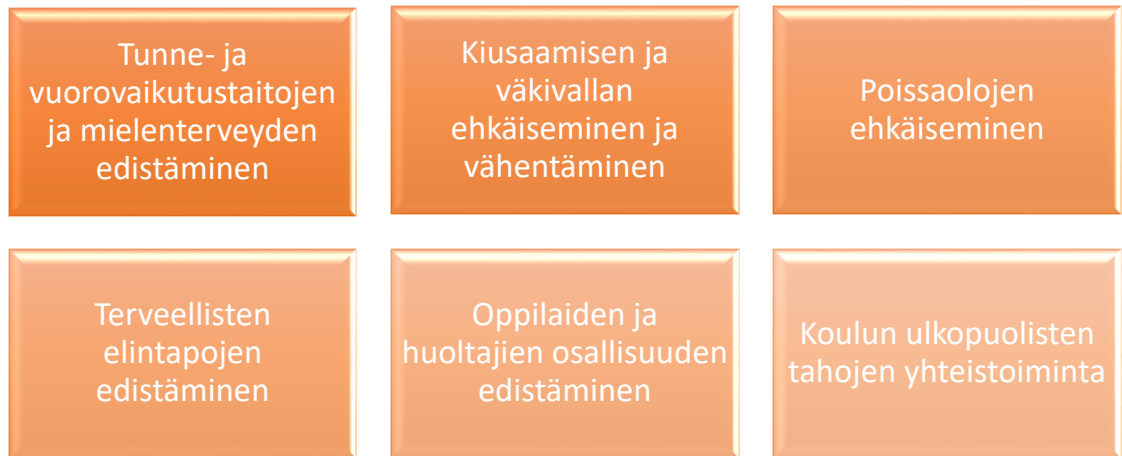
Oppilas- ja opiskeluhuoltolain (L 1287/2013) mukaan opiskeluhuoltoa tulisi toteuttaa ennaltaehkäisevästi monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa koko koulun yhteisöllisyyttä tukevasti. Tämän lisäksi oppilailla tulee

olla mahdollisuus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Käytännössä yhteisöllinen opiskeluhooltotyö tarkoittaa ennakoivan tuen sekä kuntouttavan työn järjestämistä ja yksilökohtainen opiskeluhooltotyö yksittäiselle oppilaalle tarjottavaa koulukuraattorin, -psykologin ja -terveydenhuollon palveluita. (L 1287/2013.)

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on laajaa, koko koulua tukevaa toimintaa. Yhteisöllisen opiskeluhoollon avulla edistetään turvallisuutta, lisätään yhteisöllisyyttä, sosiaalista vastuuta sekä oppilaiden osallisuutta. Yhteisöllisen työn tarkoituksena on seurata, arvioida ja kehittää koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi sen tarkoituksena on luoda turvallinen, terveellinen ja esteetön oppimisympäristö kaikille oppilaille. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, L 1287/2013.)

Yhteisöllistä opiskeluhoiltoa voidaan suunnata kaikille koulun jäsenille tai sitä voidaan kohdentaa pienemmälle ryhmälle tai luokalle. Yhteisöllinen opiskeluhoolto voi pitää sisällään esimerkiksi tunne-elämän ja vuorovaikutustaitojen sekä mielenterveyden edistämistä, kiusaamisen, väkivallan ja poissaolojen ennaltaehkäisyä, osallisuuden ja terveellisten elämäntapojen edistämistä sekä yhteistyötä yli rajojen (kuvio 1). Erilaiset yhtenäiset toimintatavat tarjoavat kaikille samanlaista tietoa, tukea tai taitoa. Tällaisia ovat esimerkiksi erilaiset tunne- ja vuorovaikutustaitoja edistävät ryhmät. Yhteisöllistä opiskeluhoiltotyötä on myös eri ammattiryhmien välinen konsultaatio. Tästä esimerkkinä voidaan käyttää tilannetta, jossa opettaja konsultoi koulukuraattoria, -psykologia, -terveydenhoitajaa tai koulun ulkopuolisia tahoja kuten perheneuvolaa luokkaansa koskevassa yhteisöllisessä ongelmassa. (Perälä 2015, 80–81.)

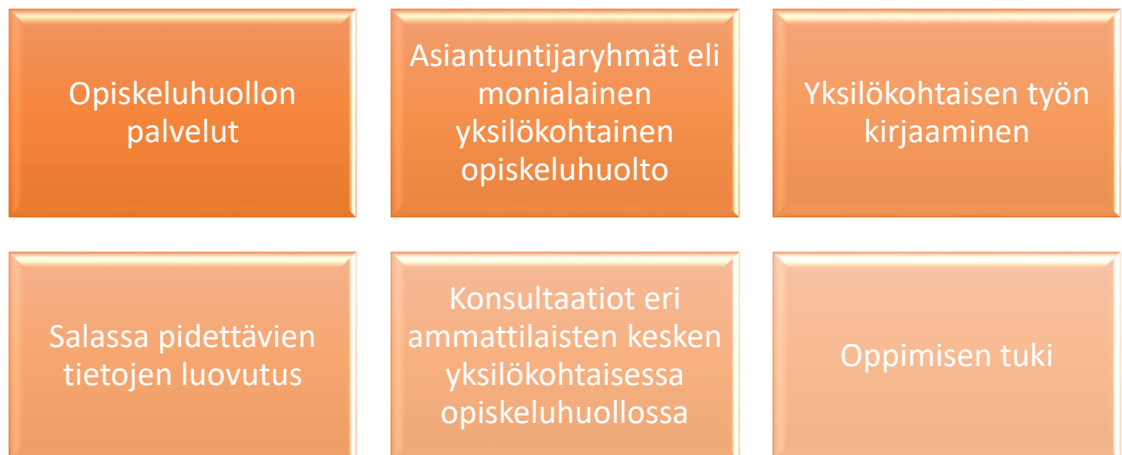

Kuvio 1. Yhteisöllisen opiskeluhoillon sisältöjä (mukaillen Perälä 2015, 81)

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (L 1287/2013) on säädetty yksilökohtaisesta opiskeluhoollosta ja sen järjestämisestä. Jokaisen opiskeluhooltotyöhön osallistuvan tulee osata ja tuntea riittävän hyvin opiskeluhooltotoimintaa koskevat lainsäädännöt. Koulukohtaista työtä ohjaavat kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, paikalliset opetussuunnitelmat sekä kouluterveydenhuollon toimintaohjelmat. (Perälä 2015, 92.)

Yksilökohtaisen opiskeluhoillon sisältöjä on havainnollistettu kuviossa kaksi. Yksilökohtainen opiskeluhoolto on oppimisen tukea ja kattaa kaikki opiskeluhoillon palvelut. Yksilökohtaista opiskeluhooltoja voidaan toteuttaa monialaisena yhteistyönä hyödyntäen eri alojen ammattilaisten osaamista. Työssä tehdyt havainnot tulee kirjata asianmukaisesti muistamalla kuitenkin salassapito, mikäli oppilas sitä toivoo. Yksilökohtaisessa opiskeluhoollossa tulee kuitenkin erottaa, milloin salassa pidettäviä tietoja tulee luovuttaa. (Perälä 2015, 92.)

Kuvio 2. Yksilökohtaisen opiskeluhoitotyön sisällöt (mukaillen Perälä 2015, 92)

3.2 Opiskeluhuollon palvelut

Oppilas- ja opiskeluhoitolain (L 1287/2013) mukaan opiskeluhoollon palveluilla tarkoitetaan koulukuraattori, -psykologi, -terveydenhoitaja ja -lääkäripalveluita. Kaikki tekevät työtä yhteistyössä oppilaan, koulu yhteisön ja muiden eri viranomaisten kanssa. Eri alojen ammattilaisten tietojen ja taitojen hyödyntäminen on merkittävä opiskeluhoollon työmenetelmä. (Oppilashuolto perusopetuksessa 2015, 16.)

Koulukuraattori

Koulukuraattori on koulun sosiaalityöntekijä. Koulukuraattorin tehtävänä on oppilas- ja opiskelijahuoltolain (L 1287/2013) mukaan oppilaiden koulunkäynnin tukeminen ja ohjaaminen. Koulukuraattorin työ edistää koko koulu yhteisön hyvinvointia sekä pa-

rantaa koulun ja kodin välistä yhteistyötä. Koulukuraattori antaa yksilöllistä tukea oppilaiden oppimiseen, osallistumiseen, hyvinvointiin sekä psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun. (L 1287/2013.)

Lakimuutos vaikutti koulukuraattorin työhön muun muassa kelpoisuusvaatimusten suhteen. Nykyään koulukuraattorin työhön vaaditaan vähintään sosiaalialalle soveltuva ammattikorkeakoulututkinto (sosionomi AMK) tai soveltuva korkeakoulututkinto. Soveltuvan korkeakoulututkinnon lisäksi tulee olla suoritettuna sosiaalialan aineopinnot tai vähintään kahden vuoden kokemus koulukuraattorin tai vastaavan sosiaalialan työstä. (Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry 2017.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (L 1287/2013) mukaan koulukuraattorille voi ohjautua, jos oppilas tarvitsee tukea tai ohjausta koulunkäynnissä. Oppilaat voivat ohjautua koulukuraattorille myös, jos he tarvitsevat tukea sosiaalisten ja psyykkisten valmiuksien kanssa. (Mts.) Koulukuraattorille ohjautumisen syitä ovat tyypillisesti poissaolot, koulunkäynnin laiminlyönti, motivaation puute, keskittymisvaikeus, sääntöjen rikkominen, uhmakkuus tai väkivaltainen käyttäytyminen. Yhtä lailla syinä voivat olla perhetilanne tai siinä tapahtunut muutos tai perheen vakavat ongelmat. (Perälä 2015, 94.)

Koulupsykologi

Koulupsykologien työtä ohjaavat useat eri lait ja asetukset. Perusopetus- (L 628/1998) sekä lastensuojelulainsäädännön (L 417/2007) lisäksi koulupsykologin työtä ohjaavat laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (L 559/1994) sekä laki potilaan asemasta ja oikeuksista (L 785/1992). Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (L 1287/2013) mukaan koulupsykologipalveluilla tarkoitetaan psykologin antamaa opiskelun ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta. Koulupsykologien työn tavoitteena on oppilaiden psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen sekä tukeminen oppimistavoitteiden

saavuttamisessa. Työ sisältää asiakastyötä, konsultaatiotyötä sekä yhteistyötä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämiseksi. Oppilaiden psykologinen kehitys, psyykkinen hyvinvointi sekä oppimisen psykologia ovat koulupsykologien erityisosaamista. (Laitinen & Hallantie 2011, 32.)

Koulupsykologiin voi olla yhteydessä muun muassa, jos oppilas tarvitsee tukea ja ohjausta koulunkäynnin ja oppimisen vaikeuksissa tai mielenterveyden ja psyykkisen hyvinvoinnin ongelmissa. Yhteyttä koulupsykologiin voi ottaa myös, jos oppilaalla ilmenee esimerkiksi oppimiseen liittyviä vaikeuksia, mielialaongelmia, ahdistusta, jännittämistä tai elämäntilanteeseen liittyviä äkillisiä kriisejä tai vaikeuksia. Koulupsykologiin voi olla yhteydessä oppilas itse, huoltaja tai opettaja. Koulupsykologin yhteistyö oppilaan kanssa on vapaaehtoista ja luottamuksellista. (Oppilashuollon käsikirja 2011.)

Kouluterveydenhuolto

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin palvelut, joista määritellään terveydenhuoltolain (L 1326/2010) 16§ ja 17§. Lisäksi kouluterveydenhuollosta säädetään oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (L 1287/2013) sen suhteen, missä ajassa palveluja tulee saada. Lain mukaan terveydenhuolto on järjestettävä siten, että oppilaalla on mahdollisuus päästä terveydenhoitajan vastaanotolle aikaa varaamatta. Lain mukaan hoidon tarpeen arvioinnissa todettu hoito tulee järjestää joko kouluterveydenhuollossa tai terveyskeskuksessa. (L 1287/2013.)

Kouluterveydenhoitajan työnkuvaan kuuluu muun muassa oppilaiden hyvinvoinnin, terveyden ja oppimisen edistäminen. Terveydenhoitaja seuraa oppilaiden kasvua ja kehitystä toteuttamalla laajoja terveystarkastuksia. Huoltajien ja oppilaiden valmistaminen tulevia kehityshaasteita varten kuuluu terveydenhoitajan tehtäviin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014.)

4 Näkökulmia opiskeluhuollon arviointiin

Opiskeluhuollon arviointia voidaan jäsentää kolmeen perustehtävään. Nämä kolme perustehtävää ovat yhteisöllisyyden edistäminen, kokonaisvaltainen huolenpito jokaisesta oppilaasta sekä huoltajien tukeminen vanhemmuudessa. Laadukas opiskelu- huolto edellyttää näiden edellä mainittujen perustehtävien toteutumista. (Laitinen & Hallantie 2011, 73–74.)

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (L 1287/2013) velvoittaa arvioimaan opiskeluhuollon laatua, vaikka sen mittaamiseen liittyykin haasteita. Opiskeluhuoltoa ja sen onnistumista tulee tarkastella asiakkaan näkökulmasta, jolla tarkoitetaan koulu yhteisöä, oppilaita sekä huoltajia (Laitinen & Hallantie 2011, 66). Kiilakosken (2012) tutkimuksen mukaan nuorilla on näkemyksiä opiskeluhuollon kehittämisestä ja tämän vuoksi kuntien tulee ottaa nuorten näkemykset huomioon arvioidessa ja kehittäessä opiskelu- huollon palveluita.

Opiskeluhuollon laatua voidaan tarkastella sen osa-alueiden avulla (kuvio 3). Kaikille oppilaille tulee taata riittävät palvelut. Palveluiden tulee olla helposti *saatavilla* sekä niiden täytyy olla tasavertaiset. Opiskeluhuollon palveluiden selkeä asema organisaatiossa mahdollistaa *moniammatillisen yhteistyön*. Työn tuloksellisuutta eli *vaikutavuutta* tulee seurata säännöllisesti, sillä se ohjaa työn kehittämistä. Tiedottaminen opiskeluhuollon palveluiden saatavuudesta ja moniammatillisesta yhteistyöstä lisää *luottamusta*. (Laitinen & Hallantie 2011, 30–31.)

Kuvio 3. Opiskeluhoillon laatukriteerit (mukaillen Laitinen & Hallantie, 32.)

4.1 Moniammatillinen yhteistyö

Oppilas- ja opiskeluhoitolaissa (L 1287/2014) käytetään käsitettä monialainen yhteistyö. Arkikielessä moniammatillisuus ja monialaisuus sekoittuvat helposti keskenään (Katisko ym. 2014, 7). Selkeyden vuoksi tässä opinnäytetyössä käytetään käsitettä moniammatillinen yhteistyö.

Moniammatillinen yhteistyö opiskeluhoillossa tarkoittaa yhteistyötä kaikkien koulussa ja koulun verkostossa toimivien välillä (Wallin 2011, 109). Oppilas- ja opiskelija- huoltolain (L 1287/2013) mukaan moniammatillinen opiskeluhoitoryhmä on vastuussa oppilaitoksensa opiskeluhoillon suunnittelusta, kehittämisestä, palveluiden toteuttamisesta ja sen koko toiminnan arvioinnista. Opiskeluhoitoryhmän ensisijainen tavoite on tehdä ja toteuttaa yhteisöllistä opiskeluhoiltoa, jota voi esimerkiksi olla terveellisyys tai turvallisuuden varmistaminen tai koulukiusaamisen ehkäisy.

Opiskeluhooltoryhmässä tulisi olla mukana kouluterveydenhuollon, -psykologi ja -kuraattoripalveluiden, erityisopettajien sekä oppilaanohjaajien edustus. (L 1287/2013; Mahkonen 2015, 90.)

Opiskeluhooltoryhmän rooli on tärkeä myös siirtymävaiheissa, kun koululaiset esimerkiksi siirtyvät kouluasteelta seuraavalle. Opiskeluhooltoryhmällä on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa ja saada jopa rakenteellisia muutoksia aikaan. Opiskeluhooltoryhmä voi antaa välineitä solmukohtien selvittelyyn ja ehkäistä hankaluuksien syntymistä lisäämällä järjestelmän avoimuutta ja vastavuoroisuutta. (Valli & Aaltola 2015, 111.)

Opiskeluhooltoryhmän toiminta on tehokasta, kun se käyttää hyödyksi sekä yksilön että yhteisön vahvuuksia, hahmottaa kokonaisuuksia, etsii ratkaisuja järjestelmällisesti ja arvioi toimintaansa. Moniammatillisuus takaa sen, että ryhmän jäsenet tuovat ryhmään erilaista osaamista. Opiskeluhooltoryhmässä työntekijä saa toisilta ryhmän jäseniltä tukea pulmatilanteissa. Ryhmän tehtävänä ei kuitenkaan ole toimia jäsentensä työnohjaajina. (Valli & Aaltola 2015, 130–131.)

Opiskeluhoolto voidaan toteuttaa myös moniammatillisena yksilökohtaisena opiskeluhooltotyönä. Yksilökohtainen moniammatillinen asiantuntijaryhmä kootaan tarvittaessa yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhoollon toteuttamiseksi (Perälä 2014, 99.) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (L 1287/2013) mukaan opiskeluhoolto toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa, joten heille on annettava mahdollisuus osallistua asiantuntijaryhmän kokouksiin. Asiantuntijaryhmään kuuluvat tapauskohtaisesti koulukuraattori, -psykologi, -terveydenhoitaja, opinto-ohjaaja, ryhmänohjaaja tai muu tilanteeseen keskeisesti kuuluva henkilö (Mahkonen 2015, 90). Jos asiantuntijaryhmään halutaan koulun ulkopuolisia tahoja, tarvitaan siihen oppilaan ja hänen huoltajansa kirjallinen suostumus. Tällä tavalla turvataan ryhmien luottamuksellisuus. (Perälä 2014, 97.)

Jos oppilas ja huoltaja eivät halua ottaa vastaan tarjottua tukea tai he kieltävät heitä koskevan asian käsittelyn ryhmässä, tulee tätä päätöstä kunnioittaa. Jos jollain opiskeluhuollon toimijalla on hyvä suhde ja yhteys asiakkaaseen, he voivat jatkaa työskentelyä. Jatkossa opiskeluhuollon toimija voi konsultoida toisia ammattilaisia. Jos tilanne näyttää siltä, että se pitäisi ehdottomasti selvittää, ja yhteys oppilaaseen ja perheeseen näyttää huonolta, tulee ryhtyä tarpeellisiin lastensuojelullisiin toimiin tilanteen selvittämiseksi. (Perälä 2015, 98.)

4.2 Avoimuus ja luottamus – yhteistyön lähtökohta

Avoin yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on opiskeluhuoltotyön lähtökohta. Luottamus rakentuu avoimelle yhteistyölle. Oppilasta ja huoltajaa tulee kuulla oppilasta koskevista asioista. Luottamus on erittäin tärkeässä roolissa opiskeluhuoltotyössä ja siinä onnistumisessa. Asiat, joita opiskeluhuoltotyössä käsitellään, ovat yleensä hyvin henkilökohtaisia sekä kipeitä ja nämä asiat voivat liittyä esimerkiksi terveyteen tai perheen tilanteeseen. (Laitinen & Hallantie 2011, 50.)

Oppilas- ja opiskeluhuoltolain (L 1287/2013) mukaan opiskeluhuollon tulisi toteutua yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Lain mukaan oppilaan mielipide tulee huomioida, kun tehdään häntä itseään koskevia päätöksiä huomioiden hänen ikänsä ja kehitystasonsa. Alaikäinen oppilas voi lain perusteella myös kieltää antamasta tietoja huoltajalleen opiskeluhuollossa käsitellyistä asioista, jollei se selkeästi ole hänen oman etunsa vastaista. On kuitenkin tärkeää, että koulussa tehdyt havainnot, jotka vaikuttavat alaikäisen oppilaan hyvinvointiin ja oppimiseen, tulevat mahdollisimman pian myös huoltajan tietoisuuteen. Vastuu lapsesta on aina ensisijaisesti huoltajalla. Käytännössä opiskeluhuollon työntekijä arvioi oppilaan tilannetta yhdessä huoltajan

kanssa ja keskustelevat, onko tarpeellista informoida myös muita toimijoita tilanteesta. (Lahtinen 2011, 182–183.)

4.3 Saatavuus ja tiedottaminen

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (L 1287/2013) mukaan oppilaan tulee päästä keskustelemaan koulukuraattorin tai -psykologin kanssa henkilökohtaisesti viimeistään seitsemän arkipäivän sisällä yhteydenotosta. Kiireellisissä tapauksissa aika on järjestettävä samana tai viimeistään seuraavana päivänä. Aika henkilökohtaiselle keskustelulle on järjestettävä myös, jos oppilaan huoltaja tai opettaja on yhteydessä pyytäen aikaa. (L 1285/2013.)

Koulun tehtävä on tiedottaa oppilaita ja huoltajia opiskeluhollosta. Aina lukuvuoden alussa koulun tulee päivittää tiedote, jossa on kaikkien opiskeluholloin toimijoiden tiedot ja vastaanottoajat. Opiskeluholloin toiminnasta tiedotetaan vanhempainiloissa. Kattavasti tietoa opiskeluhollosta löytyy myös opiskeluholloin suunnitelmasta. (Oppilashuolto perusopetuksessa 2015, 59–60.)

4.4 Vaikuttavuus

Sosiaalityössä vaikuttavuuden mittaamista edellyttää laki sosiaaliholloin ammattihenkilöistä (L 817/2015). Opiskeluholloin työn vaikuttavuudella lisätään ymmärrystä työstä ja työnkuvasta. Arvioimalla opiskeluholloin saadaan kerättyä tietoa opiskeluholloin työn tavoitteista ja menetelmistä sekä asiakkaiden eri tarpeista. Vaikuttavuuden seuranta ja arviointi tarvitsevat toimiakseen luotettavia havaintoja oppilaiden ja perheiden hyvinvoinnista sekä niiden muutoksista. (Paasio 2016a, 4.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2016) julkaisun mukaan vaikuttavuutta voidaan arvioida monella eri tapaa. Esimerkiksi vaikuttavuutta voidaan arvioida, kuinka hyvin ennalta asetetut tavoitteet on saavutettu. Toisaalta voidaan myös tarkastella oppilaiden tarpeisiin vastaamista; onko onnistuttu vastaamaan oikeanlaisiin tarpeisiin sekä mihin tarpeisiin ei ole pystytty vastaamaan. Vaikuttavuuden mittaaminen käsittää myös havainnot oppilaiden käyttäytymisestä, toiminnasta sekä muista elämään liittyvistä tosiasioista. (Paasio 2016a, 6.)

Vaikuttavuuden mittaamisessa voidaan käyttää muun muassa seuraavia menetelmiä: standardoituja mittareita, rekisteri- ja tilastotietoja sekä selvityksiä ja kartoituksia (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2016). Vaikuttavuuden mittarit voidaan jaotella kolmeen eri tasoon. Väestötasolla käytetään esimerkiksi hyvinvointi-indikaattoreita, jotka tuottavat tietoa väestöryhmien hyvinvoinnista, mutta eivät tuota tietoa yksittäisen henkilön hyvinvoinnista. Toiminnanohjauksen ja prosessien hallintaan käytettävät mittarit kuten selvitykset ja kartoitukset tuottavat tietoa näistä edellä mainituista toiminnoista, mutta nämä eivät keskity tärkeimpään, yksittäisen ihmisen hyvinvointiin. Kolmas mittaustapa on ihmisen itse tekemät strukturoidut havainnot elämästään. Näiden havaintojen pohjalta voidaan tuottaa päätelmiä yksittäisen ihmisen hyvinvoinnin määrästä, laadusta sekä muutoksista. (Paasio 2016b, 23.)

5 Kehittämistyön toteutus

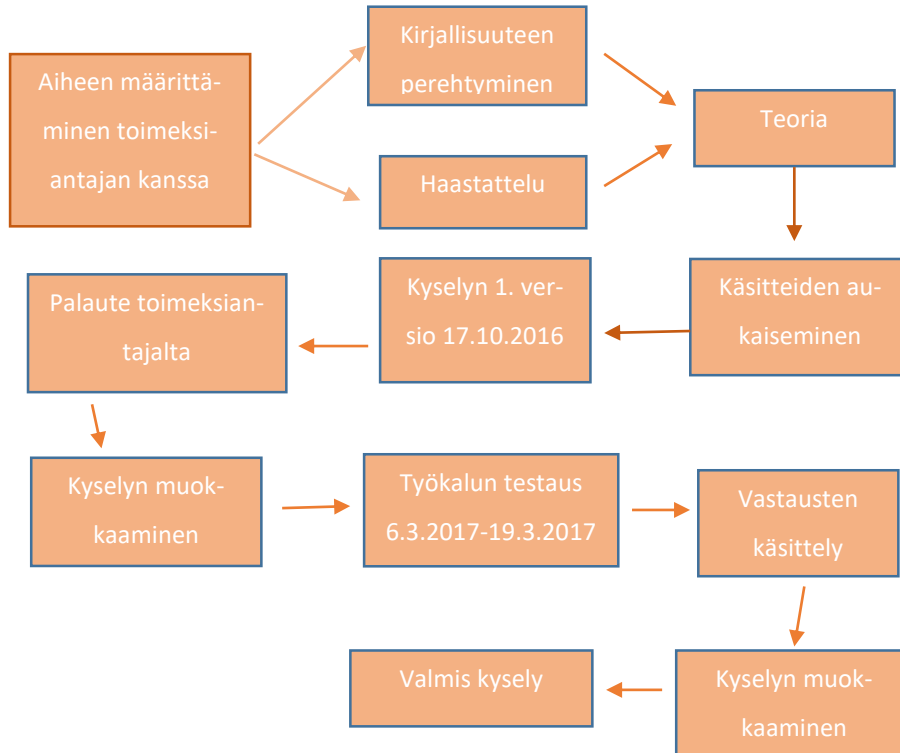
Kanasen (2012, 19) mukaan Barabi ja Squire (2004) määrittelevät kehittämistyön lähtevän liikkeelle muutostarpeesta, jonka tuloksena syntyy tuotos. Kehittämistyön taustalla on ilmiö, asiantila tai prosessi, jota halutaan kehittää. Käytännössä tämä tarkoittaa, että tuotoksena syntyy hyvin toimivia käytännön ratkaisuja. Kehittämistyön

perustana on aina teoria tai teorit, joihin kehittämistä nojataan. Tämän lisäksi mukana täytyy olla tutkimuksellinen ote, muuten se ei ole kehittämistyö vaan se voisi olla mikä tahansa opintoihin liittyvä tehtävä. (Mts. 15-23.)

Tässä työssä on käytetty kvalitatiivista työtettä. Lähtökohtana kvalitatiivisessa eli laadullisessa kehittämistyössä on todellisen elämän kuvaaminen. Tätä ajatusta vasten kehittämistyöhön sopii kvalitatiivinen työote. Laadullisessa kehittämistyössä tutkimuskohdetta pyritään tarkastelemaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti tuoden esiin uusia näkökulmia ja yksityiskohtia jo olemassa olevista tiedoista. (Hirsjärvi ym. 2009, 152–157.)

Opinnäytetyö on toteutettu toimeksiantona yhteistyössä Wiitaunionin perusturvan kanssa. Tutkimuskysymykset syntyivät lainsäädännön ja aiempien tutkimuksien pohjalta. Teorian muodostaminen alkoi tiedonhaulla kirjallisuudesta ja toteuttamalla opiskeluhuollon henkilöstön teemahaastattelu ryhmähaastatteluna. Haastattelu toteutettiin huhtikuussa 2016 ja litteroitu aineisto analysoitiin elokuun ja syyskuun aikana 2016. Analyysimenetelmäksi valittiin teorialähtöinen sisällönanalyysi ja teemoittelu.

Teorioihin tutustumisen jälkeen päätettiin, että laatua lähdetään kartoittamaan kyselyn avulla. Teoriasta nousseet käsitteet aukaistiin ymmärrettävään muotoon ja muodostettiin alustava kysely. Kyselyn validiteetti testattiin pyytämällä palautetta toimeksiantajalta ja testaamalla kysely opiskeluhuollon asiakasryhmällä, oppilailta ja huoltajilla. Testaukseen osallistui Pihtiputaan perusopetuksen 6. luokka huoltajineen sekä Viitasaaren peruskoulusta 8. luokka huoltajineen. Testauksen luokat valikoituivat koulujen rehtorien toimesta. Työkalun testauksen jälkeen muodostettiin lopullinen kysely. Kuviossa neljä on havainnollistettu kehittämistyön prosessi. Seuraavissa luvuissa esitellään kehittämistyön lähtökohdat ja tavoite, tutkimuskysymykset, menetelmien valinta ja aineiston analyysi.

Kuvio 4. Kehittämistyön prosessi

5.1 Kehittämistyön lähtökohdat ja tavoitteet

Tämä kehittämistyö lähti tarpeesta selvittää ja kehittää työkalu Wiitaunionin opiskeluhoollon laadun arviointiin. Kehittämistyön tarkoituksena oli osallistaa oppilaita ja huoltajia opiskeluhoollon palveluiden kehittämiseen sekä lisätä oppilaiden ja huoltajien tietämystä opiskeluhoollosta, jotta palveluita osattaisiin hyödyntää entistä paremmin. Työn tavoitteena oli kehittää ja testata työkalu, jonka avulla Wiitaunioni voi arvioida ja kehittää opiskeluhoollon palveluiden laatua. Työkalu jää Wiitaunionin käyttöön, joten opiskeluhoollon palveluiden arviointi ja kehittäminen jatkuu tämän opinnäytetyön päätyttyä.

TAVOITTEET:

1. Luoda Wiitaunionille työkalu opiskeluhoollon palveluiden arviointiin ja kehittämiseen
2. Testata työkalu ja jatkokehittää sitä esiin nousseiden asioiden perusteella

5.2 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössä on kaksi päätutkimuskysymystä. Kysymykset muotoutuivat Wiitaunionin perusturvan edustajien kanssa käydyn keskustelun pohjalta. Kysymyksiin haettiin vastauksia opiskeluhoollon henkilöstön teemahaastatteluna toteutetun ryhmähaastattelun sekä kirjallisuuden avulla.

1. Mitä on laadukas opiskeluhoolto?
2. Miten opiskeluhoollon laatua voidaan arvioida asiakasnäkökulmasta?

5.3 Haastattelu osana kehittämistyötä

Työkalun muodostaminen alkoi selvittämällä, mitä halutaan kartoittaa (Valli & Aaltonen 2015, 130–131). Haastattelun tarkoituksena oli kartoittaa opiskeluhoollon henkilöstön näkemyksiä opiskeluhoollon palveluiden laadusta. Lainsäädännön ja kirjallisuuden tueksi haettiin kokemuseräistä tietoa teemahaastattelun avulla, joka toteutettiin opiskeluhoollon henkilöstön ryhmähaastatteluna.

Haastattelu on yleisesti käytetty menetelmä, kun kyseessä on kvalitatiivinen kehittäminen. Tiedonkeruumenetelmänä haastattelu on ainutlaatuinen, koska siinä ollaan

suorassa vuorovaikutuksessa tutkittavan kanssa. Haastattelun hyvä puoli on sen joustavuus aineistoa kerättyä. Haastattelutilanteessa haastatteluaiheita voidaan säädellä tilanteen mukaan, jolloin tilanne ei ole niin strukturoitu. (Hirsjärvi ym. 2009, 200.)

Teemahaastattelussa haastattelijan vastuulla on huolehtia siitä, että kaikki suunnitellut teemat käydään läpi. Tavoitteena on, että haastattelussa asioista keskustellaan vapaamuotoisesti, eikä edetä ennalta määrätyn struktuurin mukaan. Tämä vaatii haastattelijalta luovuutta. Teemahaastattelun kannalta on tärkeää antaa vapaasti tilaa haastateltavan omalle äänelle, vaikka suunnitellut teemat pyritään käymään läpi jokaisen haastateltavan kanssa. Haastattelijan on tärkeää keskittyä haastattelutilanteeseen mahdollisimman hyvin. (Hirsjärvi ym. 2009, 197.)

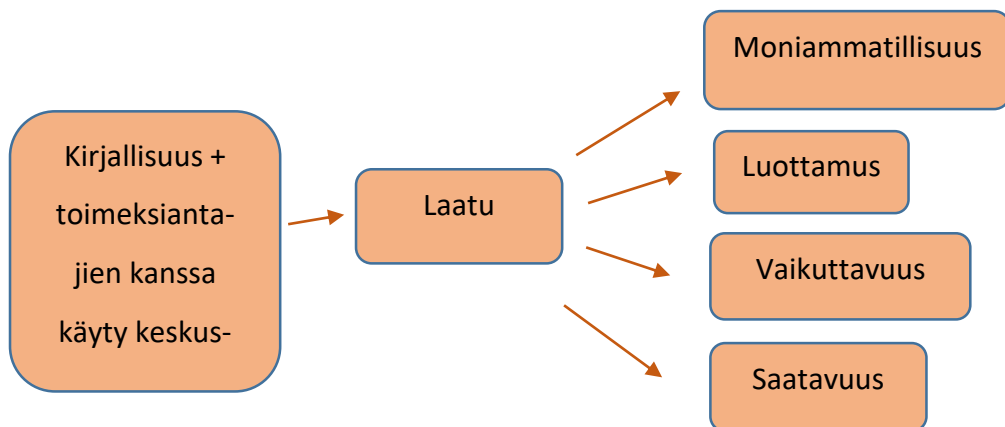
Teemahaastatteluna toteutettu ryhmähaastattelu

Teemahaastattelu toteutettuna ryhmähaastatteluna on joustava ja kattava tapa saada kokemuseräistä tietoa opiskeluhuollon tilanteesta Wiitaunionin alueella. Ryhmähaastattelussa voidaan haastatella useita henkilöitä kerralla. Tämä säästää tutkijoiden aikaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 206.) Haastatteluun osallistui Viitasaaren kaupungin opiskeluhuollon henkilöstöstä koulukuraattori, -psykologi sekä -terveydenhoitaja. Koululääkäri ei ajankäytöllisistä syistä päässyt osallistumaan haastatteluun.

Haastateltaviin oltiin yhteydessä etukäteen ja heitä tiedotettiin opinnäytetyön taustoista. Opiskeluhuollon henkilöstöä informoitiin kehittämistyön menetelmästä (haastattelu) ja tiedusteltiin toiveita ajankohdan suhteen. Haastattelu-aika sovittiin yhteisymmärryksessä haastateltavien kanssa. Haastattelu-kaavio (liite 3), haastattelun saatekirje (liite 5) sekä haastattelun suostumuskirje (liite 4) lähetettiin suunnitelman mu-

kaan haastateltaville sähköpostiin viikkoa ennen varsinaista haastattelua. Näin haastateltavat pystyivät etukäteen herättelemään ajatuksia ja kirjoittamaan niitä ylös. Tällä tavoin haastateltavien oli helppo orientoitua aiheeseen.

Kirjallisuuden ja toimeksiantajien kanssa käydyn keskustelun pohjalta tutkittavaksi yläteemaksi nousi opiskeluhuollon laatu. Laatu käsitteenä on moniulotteinen, joten yhdessä toimeksiantajan kanssa päädyttiin teemoihin saatavuus, vaikuttavuus, moniammatillisuus ja luottamus. Teemojen muodostumisen prosessi on kuvattu alla olevassa kuviossa viisi.

Kuvio 5. Teemojen muodostumisen prosessi

Haastattelun alussa kerrottiin opinnäytetyön tavoitteesta ja tarkoituksesta. Ennen varsinaista haastattelua käytiin läpi eettiset periaatteet. Haastateltavia muistutettiin, että haastattelu äänitetään ja äänite tuhoetaan litteroinnin jälkeen. Kerrottiin myös, ettei haastateltavia tulla tunnistamaan, koska nimien tilalla käytetään lyhennettä T1, T2 ja T3. Kaikilta osallistujilta pyydettiin kirjallinen suostumus haastatteluun (liite 4).

Haastattelu aloitettiin opinnäytetyöntekijöiden puheenvuorolla. Ensin esittäytyttiin ja kerrattiin haastattelun eteneminen, eli haastateltavien anonymisuus sekä valmiin

materiaalin käyttö ja sen tuhoaminen. Tällä tavoin haluttiin lisätä luottamusta sekä varmistaa työn eettisyys. Haastattelu eteni teemojen mukaan. Haastateltavat olivat orientoituneet aiheeseen ennakkomateriaalin avulla. Hyvän valmistautumisen ansiosta opinnäytetyöntekijöiden tehtävä oli pääasiassa pitää huolta siitä, että jokainen haastateltava sai äänensä kuuluviin. Kokonaisuudessaan haastattelu eteni keskustelunomaisesti ja puheenvuorot täydensivät toisiaan. Haastattelu kesti 1 ½ tuntia.

5.4 Aineiston analyysi

Litterointi

Aineiston analyysi aloitettiin litteroinnilla syksyllä 2016. Käytännössä litterointi tarkoittaa äänitetyn materiaalin muuttamista kirjalliseen muotoon (Saaranen-Kauppien 2006). Äänitettyä haastattelua (1:10:13h) kertyi 12 sivua. Aineisto litteroitiin haastattelun jälkeen sanatarkasti, ettei mitään olennaista jäänyt analyysin ulkopuolelle. Teemahaastatteluaineisto oli helppo litteroida, koska haastateltavilla oli samat teemat. Tämä tarkoitti aineiston purkamisen kannalta, että asiat oli helppo luokitella olemassa olevien teemojen alle. Aineistot tuottivat erilaisia tulkintoja, koska haastateltavat kokivat eri asiat eri tavoin. Tämä on laadullisen kehittämistyön yksi erityispiirteistä. (Kananen 2014 101-103.)

Analyysissa litteroitua tekstiä luettiin useaan kertaan, jotta siitä muodostui hyvä yleiskäsitys. Lukiessa pidettiin mielessä ensimmäinen tutkimuskysymys ”Mitä on laadukas opiskeluhoito”, johon etsittiin varmistusta. Litteroinnin jälkeen aineisto värikoodattiin teemahaastattelurungon teemojen mukaan, jotta aineistoa oli helpompi käsitellä.

Teorialähtöinen sisällönanalyysi ja aineiston teemoittelu

Analyysimenetelmäksi valittiin teorialähtöinen sisällönanalyysi. Sisältöanalyysin kohde voi olla mikä vain tekstimuodossa oleva aineisto (Kananen 2014, 105-107). Sen avulla saadaan tiivistettyä aineistoa ilman, että siitä katoaa sen sisältämä informaatio. Teorialähtöisen sisällönanalyysin tarkoituksena on löytää tekstistä sen ydinasia ja tuottaa uutta teoreettista tietoa. (Eskola & Suoranta 1998, 174-175.)

Sisällönanalyysin etenemisen kuvaamiseksi hyödynnettiin Tuomen ja Sarajärven (2009, 108–109) mallia. Tähän sisällönanalyysimalliin sisältyi kolme vaihetta. Ensin aineisto pelkistettiin vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Tämä tarkoitti sitä, että alkuperäisestä aineistosta otettiin pois epäolennaiset sanat, jonka jälkeen jäljelle jäi ydinajatus. Toinen vaihe on ryhmittely, jossa pelkistetyt muodot ryhmiteltiin haastattelun teemojen mukaisesti. Tämän jälkeen aineistosta etsittiin samankaltaisuuksia ja sen perusteella ne ryhmiteltiin uudestaan. Ryhmittelyn jälkeen pelkistetyt ilmaukset yhdistettiin alakategorioiksi. Alakategorioiden asiasisältöjä siirtelemällä saatiin muodostettua neljä yläkategoriaa aiemmista tutkimuksista esiin nousseiden teemojen mukaan. (Mts. 105–112.) Alla olevassa taulukossa näkyy sisällönanalyysin malli, jolla analyysi tehtiin. Kokonaisuudessaan kaavio löytyy liitteistä (liite 2).

Taulukko 1. Teorialähtöisen sisällönanalyysin prosessi

"Jonnekin pääsee aina heti, se että kenelle, se vaihtelee"	Oppilaat saavat palvelua heti	Avun saaminen	Saatavuus	Laadukas opiskeluhuolto
--	-------------------------------	---------------	-----------	-------------------------

6 Kehittämistyön tulokset

Kehittämistyön tulokset on kuvattu neljän teeman kautta, jotka ovat saatavuus, moniammatillisuus, luottamus sekä vaikuttavuus. Tuloksissa on avattu yleisesti opiskeluhuollon henkilöstön käsityksiä teemasta. Teemojen avaamista on havainnollistettu haastattelussa esiin nousseilla sitaateilla. Sitaateissa opiskeluhuollon henkilöstön nimet on esitetty kirjaimella T ja numeroitu satunnaisessa järjestyksessä esim. (T1,T2..) Haastattelija on merkattu H-kirjaimella.

Saatavuus

Keskusteltaessa opiskeluhuollon palveluiden saatavuudesta, oli henkilöstö yhtä mieltä siitä, että palveluiden saatavuus on tärkeä osa opiskeluhoitotyön laatua. Keskitetty tuki nostettiin tärkeäksi osaksi opiskeluhoitoa. Keskitetty tuki tarkoittaa, että tuki on lähellä ja helposti saatavilla.

H: *”No sitten tästä päästäänkin ehkä tähän saatavuuteen. Tuleeko siitä jotakin ajatuksia?”*

T1: *”No johonkin pääsee aina heti. Se että kenelle nii se nyt vaihtelee, mut johonkin oppilashuollon juttuun pääsee kyllä heti. Minuuttiaikataululla.”*

Jokainen haastateltava koki, että oppilas pääsee vastaanotolle lain salliman ajan puitteissa, koulukuraattorin ja -psykologin osalta seitsemän arkipäivän kuluessa ja koulu-terveydenhoitajan osalta tarvittaessa ilman ajanvarausta. Haastattelussa korostettiin nopean saatavuuden merkitystä. Oppilaan pyytäessä apua hätä on suuri yleensä suuri ja oppilas motivoitunut vastaanottamaan apua, jolloin ongelmaan tarttuminen on helpompaa.

T1: *”Se onki tärkeä et se ensimmäinen aika tulee jollekin nopeasti, koska se on silloin kun se on tullu ilmi niin silloin se on se tarve suuri. Ja sitten se jo helpottaa, kun on yksi tapaaminen jonkun kanssa nii siinä voi sitte olla sitten viikko tai joku väliä että se on niinku mun mielestä äärettömän tärkeä että joku sanoo että joo tuu vaan nyt. Koska se, nämä nuoret elää niin hetkessä, että jos sanotaan että tuuppa tossa kolmastoista ens kuuta ni ei ne muista enää että mikähän mulla silloin oli”*

T2: *”Se on ehkä se hyvä puoli et meitä on niin monta, et se saatavuus just, et jollekin pääsee tosi nopeesti ainakin.”*

Haastateltavien mukaan opiskeluhoollon palveluiden saatavuus lähtee tiedottamisesta. Opiskeluhoollon henkilöstö on sitä mieltä, että tietoa on helposti ja monipuolisesti saatavilla, mikäli tietoa on valmis vastaanottamaan. Työntekijät ovat yhtä mieltä siitä, että heidän palvelunsa ovat matalan kynnyksen palveluita.

T1: *Mun mielestä vanhemmat saavat hyvinkin paljon tietoa, jos ovat vastaanottavaisia. Eliikkä, tuota se tarkoittaa sitä, että jos he lukevat nämä infot mitä täältä jaellaan joko wilman kautta tai ihan paperisena tai istuvat vanhempainilloissa joissa vuodesta toiseen kerrotaan ja mun mielestä aika hyvin Viitasaaren vanhemmat tietävät nämä kuviot. Täällä on kuitenkin sen verran kauan*

Moniammatillisuus

Haastattelun vastauksista kävi ilmi, että laadukkaaseen opiskeluhooltoon kuuluu työntekijöiden verkostoituminen muiden tahojen ja koulun kanssa. Erittäin tärkeäksi nostettiin yhteistyö yli rajojen, jonka avulla saadaan tehtyä laadukasta työtä lasten ja nuorten hyvinvoinnin eteen. Tällä tarkoitettiin, että yhteistyötä eri ammattilaisten välillä on tehtävä, jotta saadaan oppilaalle paras mahdollinen tuki. Toinen useasti esiin noussut asia oli avoimuus, jolla tarkoitettiin vaikeiden asioiden eteenpäin viemistä yhteisymmärryksessä oppilaan kanssa. Oppilaalta kysytään lupa yhteistyöhön tarvittavien tahojen kanssa ja haastattelusta kävi ilmi, että suurin osa oppilaista antaa suostumuksen yhteistyöhön.

T3: *”Elikkä siis mun mielestä on tosi tärkeitä verkostoitua, ja se että me tehdään yhdessä”*

Haastattelusta nousi esille myös kehittämiskohteita koskien moniammatillisuutta. Eri alojen ammattilaisten osaamista voisi hyödyntää vieläkin tehokkaammin. Opiskeluhoultotyötä tehdään lasten, nuorten ja perheiden hyväksi ja monenlaiset haasteet vaativat hyödyntämään eri alojen ammattilaisten erikoisosaamista.

H: *”Tuntuuks susta että tässä moniammatillisuudessa olis kehitettävää täällä?”*

T3: *”On varmaan just siinä, että me toimittas enemmän yli rajojen. niinku vielä avoimemmin, toki kun mä ajattelen et aina se asiakashan sen määrittää kenelle voi puhua mitäkin ja kenen kanssa saa tehdä yhteistyötä, mutta esimerkiksi mä työssäni kohtaan tosi vähän siihen, että vanhemmat sanois että ei missään nimessä, et kyllä ne jos ne apua tulee hakemaan nii kyl ne on”*

Pääasiassa opiskeluhuollon henkilöstö oli sitä mieltä, että moniammatillinen yhteistyö toimii hyvin. He tunnistavat oman asiantuntijuuden ja sen vajavuudet, ja ottavat rohkeasti yhteyttä, jos tarvitsevat tukea tai oma osaaminen ei riitä. Henkilöstön näkemyksen mukaan myös oppilaat ja huoltajat ovat avoimia yhteistyöhön yli rajojen saadakseen tarkoituksenmukaista tukea.

Luottamus

Opiskeluhuollon henkilöstön mukaan luottamus oppilaan ja työntekijän välillä on avainasemassa onnistuneessa yhteistyössä. Haastateltavat kokivat, että heidän asiakkaansa pitävät palvelua luotettavana. He korostivat asiakastilanteen vaitiolovelvollisuutta ja pyrkivät luomaan oppilaalle turvallisen olotilan. Opiskeluhuollon henkilöstö tiedostaa sellaiset asiat, joista täytyy raportoida eteenpäin. He ovat tällaisissa tilanteissa avoimia ja kertovat suoraan oppilaalle, jos tämän tilanne vaatii asian eteenpäin viemistä.

T1: *”Kyllähän sitä korostetaan joka ainoa kerta, että tätä yritetään tehdä tai tehdään sillä tavalla että sillä oppilaalla on turvallista olla siellä ja turvallista puhua. Kyllä mun mielestä se on täysin avointa ja luotettavaa. kyllähän me ammatti ihmisinä tietään mikä on vaitiolovelvollisuus ja mikä on sitten taas velvollisuus sanoa eteenpäin.”*

Opiskeluhuollon henkilöstö pitävät luottamuksen kannalta haasteellisena sitä, etteivät kaikki opettajat ymmärrä opiskeluhuollon palveluiden vaitiolovelvollisuutta. Tämä tarkoittaa sitä, ettei opiskeluhuollon henkilöstö saa ilman oppilaan lupaa puhua edes siitä, onko oppilas käyttänyt opiskeluhuollon palveluita.

T2: *”Miten opettajat, tuntuu et ne unohtaa sen et ne jotenkin tuo semmosta että pitää kertoa ja pitäis ilmottaa wilman kautta, jos joku käy sun luona, et tämmösii niinku et he ei aina ehkä ymmärrä sitä vaitiolovelvollisuutta että..”*

Vaikuttavuus

Haastattelussa vaikuttavuuden arviointi koettiin haastavaksi, sillä opiskeluhuoltotyön pääpaino on ennaltaehkäisevässä työssä. On vaikea erottaa, johtuuko oppilaan haasteiden vähentyminen oppilaan kasvusta vai opiskeluhuoltotyön vaikuttavuudesta.

T1: *”Niin ja käynnit on vähentyny. kyllähän se niinku joku mittari on sekin. ja kyllä tietysti meidän työllä on ihan ratkaiseva merkitys, jos on hankaluutta tai ongelmia, mutta kyllä sillä lasten kasvamisella on siihen suuri merkitys”*

Haastattelusta nousi esille kuitenkin ajatuksia vaikuttavuuden arvioinnista. Opiskeluhuollon toimijat kannustivat vaikuttavuuden arvioinnin työkalun kehittämisessä, sillä se kertoisi työntekijöille, onko heidän työnsä vaikuttavaa.

T1: *”kyllähän tuota sitä vaikuttavuutta mitataan, vois sillä tavalla mitata että, tai ainakin ajatella, että onko se toiminu vai ei jos joku on saanu apua”*

Haastattelu vahvisti lainsäädännöstä ja kirjallisuudesta nousseiden teemojen olevan opiskeluhuollon arvioinnin kannalta olennaisia. Tässä työssä määritettävät käsitteet ovat siis saatavuus, moniammatillisuus, luottamus ja vaikuttavuus. Tutkimuskysymyksen, mitä laadukas opiskeluhuolto on, saatiin haastattelun avulla arvokasta tietoa kirjallisuudesta nousseen tiedon tueksi.

7 Laadun kartoittamisen työkalu

Kun teoriasta oli muodostettu hyvä yleiskäsitys kirjallisuuden ja haastattelun avulla, tutustuttiin mittaamisen työkaluihin ja niiden rakentamisen teorioihin. Opiskeluhuollon palveluiden laadun kartoittamisen työkaluksi päätettiin muodostaa kysely, joka toteutettiin verkkokyselynä. Aineiston kerääminen kyselyllä on perinteisin keino saada tutkimusaineistoa. Yleisin tapa toteuttaa kysely on paperille vastattava kysely, mutta nykyään myös sähköiset kyselyt ovat nostaneet suosiotaan. (Valli & Aaltola 2015, 84.)

Kyselyn avulla voidaan saada tietoa tosiasioista, käyttäytymisestä, toiminnasta, tiedoista, arvoista, asenteista sekä uskomuksista, käsityksistä ja mielipiteistä. Kyselyllä voidaan pyytää myös perusteluja ja tarkennuksia mielipiteille. Kyselytutkimuksen etuna voidaan pitää laajaa tutkimusaineistoa. (Hirsjärvi ym. 2009, 187–188.) Kyselyn avulla voidaan kerätä tietoa suurelta joukolta ihmisiä ja se on toimintatapana tehokas (Valli & Aaltola 2015, 84). Koska tutkimusjoukko tulee olemaan suuri Wiitaunionin perusturvan arvioidessa opiskeluhuoltoa asiakasnäkökulmasta, on perusteltua käyttää työkaluna kyselyä.

Hirsjärvi ym. (2009) mukaan kyselyyn liittyy heikkouksia, jotka on hyvä huomioida. Aineistoa voidaan pitää pinnallisena ja tutkimusta teoreettisesti vaatimattomana. Kyselyn luotettavuuteen vaikuttaa se, ettei voi olla varma, onko vastaaja se, kenelle kysely on suunnattu. Kyselyssä on hankala tietää, kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen, ovatko kaikki vastaajat selvillä kysymyksiin annetuista vastausvaihtoehdoista tai kuinka suuri osa vastaa kyselyyn. Kyselyn haasteena on myös se, että siihen on helppo jättää vastaamatta. (Hirsjärvi ym., 2009, 190; Valli & Aaltola 2015, 88.)

Jotta kyselyyn vastataan totuudenmukaisesti, tulee kyselyn merkityksellisyys avautua jo kyselyn alussa (Valli & Aaltola 2015, 86). Tämän opinnäytetyön tärkeys pyrittiin varmistamaan ymmärrettävillä kysymyksillä, loogisella etenemisellä, siistillä ulkoasulla ja asianmukaisella saatekirjeellä (liite 5).

Kirjallisuudesta ja haastattelusta noussut teoria ja teemat (saatavuus, vaikuttavuus, moniammatillisuus, luottamus) pidettiin mielessä työkalua rakentaessa. Tässä luvussa esitellään kyselyn kysymyksien muodostaminen huomioiden myös kyselyyn liittyvät heikkoudet.

7.1 Käsitteistä kysymyksiksi

Vallin & Aaltolan (2015, 85) mukaan kysymyksien muotoon tulee kiinnittää huomiota. Tarkoituksenmukaiset ja selkeät kysymykset luovat pohjan koko työn onnistumiselle. Epätarkoituksenmukaiset kysymykset aiheuttavat eniten virheitä tutkimustuloksissa, kun vastaaja ei ymmärrä, mitä kysyjä on kysymyksellään tarkoittanut. (Mts. 85.)

Sanamuodot tulee valita tarkasti ja kysymysmuodot niin, etteivät ne ole johdattelevia. Kehittämistyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset vaikuttavat kyselyn sisältöön ja sanavalintoihin. Kyselyn kysymysten muotoilu ja sanavalinnat tulee tehdä huolella myös siksi, että sujuvaa kieltä on miellyttävämpi lukea. Kielen muotoilussa tulee huomioida, kenelle kysely on suunnattu. (Valli & Aaltola 2015, 85–87.)

Tässä opinnäytetyössä kysymykset ja vastausvaihtoehdot on rakennettu siten, että ne ovat vastaajalle henkilökohtaisessa muodossa. Vastaaminen on siten luontevampaa. Vastaajalle jää tunne, että juuri hänen mielipide halutaan kuulla. Tämän vuoksi

päätettiin toteuttaa kaksi erillistä kyselyä, toinen muotoiltuna oppilaalle, toinen huoltajalle.

Kysymystyytit

Monivalintakysymyksissä kyselyn tekijä on laatinut valmiit numeroidut vastausvaihtoehdot (Hirsjärvi ym. 2009, 188). Monivalintakysymyksiä käytetään perusteltua siltä, kun kohderyhmä on tuttu ja vastausvaihtoehdot tiedossa sekä halutaan helpottaa vastaamista. Luotettavuuden kannalta on tärkeää antaa tarpeeksi vastausvaihtoehtoja, jotta vastaajan aito näkemys tulee esiin. (Valli 2007, 123.) Tämän varmistamiseksi monivalintakysymykseen on lisätty vaihtoehto ”Jotain muuta, mitä?”.

Asteikkoihin, eli skaaloihin perustuvissa kysymystyypeissä vastaaja vastaa väittämiin siten, kuinka voimakkaasti hän on samaa tai eri mieltä (Hirsjärvi ym. 2009, 189). Tässä työssä Likert-asteikon kysymyksiä vastausvaihtoehdot on jaettu kolmeporotaiseksi asteikoksi. Luotettavuuteen vaikuttaa se, että monet vastaajat vastaavat mielellään neutraaleimman vaihtoehdon (Valli 2007, 116). Tämän opinnäytetyön kyselyissä Likert-asteikon kysymyksiä perään on lisätty vaihtoehto ”miksi?”, jotta vastaaja voi perustella mielipiteensä.

Avoimissa kysymyksissä esitetään kysymys, johon vastaaja voi vapaamuotoisesti vastata (Hirsjärvi ym. 2009, 190). Avoimien kysymyksiä avulla voidaan selvittää vastaajan rehellinen mielipide omin sanoin ilmaistuna. Avoimien kysymyksiä haaste on siinä, että niihin on helppo jättää vastaamatta. Vastaajan motivaatio koko kyselyyn voi näkyä avoimien kysymyksiä vastauksista. (Hirsjärvi ym. 2009, 190; Valli 2007, 124.) Tämän opinnäytetyön kyselyssä avoimia kysymyksiä käytettiin tarkentamaan monivalintakysymyksiä ja asteikoiden vastauksia. Lisäksi avoimilla kysymyksillä haettiin kohderyhmän omakohtaisia näkemyksiä, kokemuksia ja kehittämideoita.

Tämän opinnäytetyön kyselyt (liitteet 8 ja 9) sisältävät kolmen tyyppisiä kysymyksiä: kysymyksiä, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot (8kpl), kysymyksiä, joissa on hyödynnetty Likert-asteikkoa (19kpl) sekä avoimia kysymyksiä (3kpl). Teoriasta ja haastattelusta nousseet käsitteet saatavuus, vaikuttavuus, moniammatillisuus ja luottamus on avattu kysymyksiksi taulukon 1 osoittamalla tavalla.

Taulukko 2 Käsitteistä kysymyksiksi

Käsite	Kysymys	Kysymyksen muoto
Saatavuus	Mitä mielestäsi kuuluu opiskeluhooltoon? (opettajien ja rehtorin antama ohjaus, kouluterveydenhoitajan ja koululääkärin palvelut, koulukuraattorin ja -psykologin palvelut, koti ja perhe, kaikki edellä mainitut yhdessä, jotain muuta, mitä?)	Monivalinta
	Tiedätkö, mikä asiantuntijaryhmä on, ja mitä se tekee?	Avoim
	Onko opiskeluhoollosta tiedotettu riittävästi? (kyllä, ei, en tiedä)	Likert-asteikko
	Kuinka nopeasti pääsit vastaanotolle? (Kysymys erikseen jokaisen opiske-	Monivalinta

	luhuollon palvelun kohdalla, vastaa vain, jos olet käyttänyt palvelua)	
Vaikuttavuus	Olen käyttänyt seuraavia opiskeluhuollon palveluita (koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri)	Monivalinta
	Jos olet saanut opiskelu- huollon palveluita, olen ollut tyytyväinen TAI en ole ollut tyytyväinen, miksi?	Monivalinta, avoin
	Onko Sinun helppo lähestyä työntekijää? (Kysymys erikseen jokaisen opiskelu- huollon palvelun kohdalla, vastaa vain, jos olet käyttänyt palvelua)	Monivalinta, avoin
Moniammatillisuus	Tekikö työntekijä yhteistyötä Sinun asiassasi jonkun toimijan kanssa? Esim. opettaja, perheneuvola (Kysymys erikseen jokaisen opiskelu- huollon palvelun kohdalla, vastaa vain, jos olet käyttänyt palvelua)	Likert -asteikko, avoin

Luottamus	Oliko sinun helppo puhua luottamuksellisista asioista työntekijän kanssa? (kyllä, ei en tiedä) Miksi? (Kysymys erikseen jokaisen opiskeluhuollon palvelun kohdalla, vastaa vain, jos olet käyttänyt palvelua)	Likert -asteikko, avoin
Kehittämisideoita, toiveita, osallistamista	Mitä toivot opiskeluhol- lolta? Oppitunteja, joissa läsnä opiskeluhoollon edustaja, lisää vanhem- painiltoja, joissa opiskelu- huollon edustaja, lisää tiedotteita, joissa kerro- taan opiskeluhooltoon liittyvistä asioista, jotain muuta, mitä?	Monivalinta, avoin
	Kerro parannusehdotuk- sia opiskeluhooltotyölle	Avoin
	Kerro hyvä kokemusopis- keluhooltotyöstä	Avoin

Kyselyn rakentuminen

Kyselyä suunniteltaessa tulee huomioida kyselyn pituus. Liian pitkä kysely voi viedä vastaajan motivaation vastata kyselyyn huolellisesti ja totuudenmukaisesti. Kyselyn pituus määräytyy kohderyhmän mukaan; lapsille suunnatun kyselyn pituuden tulisi

olla maksimissaan kaksi sivua, aikuisille noin viisi sivua pitkä. (Valli & Aaltola 2015, 87.) Tässä opinnäytetyössä sekä oppilaiden että huoltajien kyselyt (liitteet 8 ja 9) olivat pituudeltaan kuusi sivua.

Tavallisesti kysely alkaa taustatietojen kartoittamisella. Taustakysymysten tarkoitus on kerätä tietoa vastaajista, mutta myös valmistella vastaajaa tuleviin kysymyksiin ja lisätä luottamusta kyselyn laatijan ja vastaajan välille. (Valli & Aaltola 2015, 86.) Tässä opinnäytetyössä vastaajan taustatietoja ei ollut tarkoituksenmukaista kysyä, sillä kysely toteutetaan verkkokyselynä ja näin ollen kyselyn lähettäjä on jo etukäteen tietoinen, minkä ikäisille oppilaille ja/tai huoltajille kysely on lähetetty.

Kyselyn loppupuolelle on hyvä sijoittaa niin sanotut ”jäähdyttelyvaiheen” kysymykset, eli helposti vastattavat ja ei liian arkaluontoiset kysymykset (Valli & Aaltola 2015, 86). Tämän opinnäytetyön kyselyn lopussa on avoimia kysymyksiä, joissa pyydetään vastaajilta kehittämissuhteita, toiveita ja kokemuksia. Kysymyksien on tarkoitus osallistaa vastaajia ideoimaan ja kehittämään opiskeluhoollon palveluita.

Muodostettu kysely toimii myös tiedottamisen välineenä. Siihen on sisällytetty tietoskuja, joissa on kuvattu oppilas- ja opiskelijahuoltolain (L 1287/2013) mukainen määritelmä opiskeluhoollosta sekä sen palveluista. Kyselyssä tiedotetaan myös, min-kälaisissa tilanteissa oppilas tai huoltaja voi olla yhteydessä opiskeluhoollon henkilös-töön.

Verkkokysely työkaluna

Verkkokysely on nostanut suosiotaan viime vuosien aikana sosiaalisen median kasvun myötä. Yksi verkkokyselyn vahvuus on sen visuaalisuus. Kysely voidaan tehdä ulko-

näöltään silmää miellyttäväksi ja monipuoliseksi. Tässä täytyy kuitenkin muistaa kyselyn kohderyhmä ja muodostaa kysely kohderyhmälle sopivaksi. (Valli & Aaltola 2015, 109.)

Verkkokyselyn etu on sen nopeus. Sen saa lähetettyä vastaajalle nopeasti ja vastaaja saa sen nopeasti palautettua. Verkkokyselyn etuna on myös se, ettei vastaajan asuinpaikalla ole merkitystä. Se on taloudellinen tapa kerätä tietoa. Verkkokyselyn kautta kyselyn laatijalle ei tule juuri lainkaan kuluja kerätessä aineistoa, vaikka vastaaja olisi toisella puolella maapalloa. Verkkokysely mahdollistaa sen, että vastaaja voi vastata siihen silloin kun se hänelle parhaiten sopii. Tämä voi lisätä vastausmotivaatiota. Verkkokysely on aineistonkeruutyökaluna hyödyllinen myös kyselyn tekijälle. Vastauksia ei tarvitse erikseen syöttää, vaan ne ovat valmiina verkossa. (Valli & Aaltola 2015, 88–110.)

Teorian ja toimeksiantajien kanssa käydyn keskustelun pohjalta opinnäytetyönä kehitetty työkalu päätettiin testata verkkokyselynä Webropol- kyselytyökalun avulla. Työkalun testaukseen osallistuvien koulujen rehtoreilta kysyttiin myös mielipidettä testauksen toteuttamisesta verkkokyselynä. Molemmat rehtorit olivat myönteisiä toteutustapaan.

Webropol kysely- ja raportointityökalu

Webropol on kotimainen kysely- ja raportointityökalu, jonka avulla kyselyiden luominen on helppoa ja vaivatonta (Webropol 2017). Kysely tehtiin Webropol alustalle. Webropol alustalle saatiin tunnukset ammattikorkeakoulun kautta. Ammattikorkeakoululla on ostettuna käyttöoikeuslisenssi. Kyselyyn johtava linkki lähetettiin Viitasaaren yhtenäiskoulun rehtorille sekä Pihtiputaan peruskoulun rehtorille, jotka välittivät linkin wilman kautta vastaajille.

Webropol ohjelman kautta saatiin valmiit yhteenvedot kyselyiden tuloksista. Ohjelman kautta voidaan suodattaa tuloksia halutulla tavalla, esimerkiksi tarkastella yksittäisen kysymyksen vastausprosentteja. Webropolin peruseräraportti esittää tulokset pylväskaavioina ja taulukoina sisältäen lukumäärät ja keskiarvot. Työkalu helpottaa analyysia. (Taanila 2013.)

7.2 Kyselyn validiteetti

Arvioidessa työkalun toimivuutta, tulee tarkastella sen validiteettia. Validiteetti tarkoittaa sitä, kuinka hyvin kehitetty työkalu mittaa ilmiötä, jota sen on tarkoitus mitata. Näkökulma validiteetin tarkasteluun valitaan tutkimusaiheen ja otteen mukaan. Kyselyn validiteettia voidaan mitata erilaisin keinoin. (Litwin 1995, 33-35; Vilka 2007, 150-152.) Litwin (1995) käyttää arvioinnin näkökulmista nimityksiä face validity, content validity, criterion validity ja construct validity.

Anttila ym. (2014) ovat suomentaneet ”face validity”:n ilmivaliditeetiksi. Se on ensimmäinen askel työkalun validiteetin arviointiin. Mikäli työkalu ei ensisilmäyksellä vaikuta tarkoituksenmukaiselta, ei sen validiteetin arviointiprosessia kannata lähteä suorittamaan. Ilmivaliditeetti tarkastelee sitä, vaikuttaako työkalu mittaavan mitä sen on tarkoitus. (Anttila ym. 2014, 8; Hale 2011, 147–148.) Litwinin (1995) mukaan ilmivaliditeetissa arvioidaan kyselyn ulkoasua, johdonmukaisuutta sekä ymmärrettävyyttä. Arvioinnin tekijän tulisi olla henkilö, jolle työkalu ei ole ennestään tuttu (Mts. 34–35).

”Content validity” on suomennettu sisältövaliditeetiksi. Sisältövaliditeetti arvioi sitä, kattavatko kysymykset käsitteistön kokonaisuudessaan. (Miettunen 2006; Litwin 1995, 35; Metsämuuronen 2000, 22.) Sisältövaliditeettia arvioidessa selviää, löytyykö

kyselyn sisällöstä asiat, joita työkalulla on tarkoitus mitata ja onko siellä jotain turhaa. Arviota tekevän tulee olla tietoinen työkalun käyttötarkoituksesta ja sen rakenteesta. Tutkimusprosessin tulee olla selkeästi näkyvillä ja aineisto tarkasti kuvattu, jotta sisältövaliditeettia voidaan arvioida. (Anttila ym. 2014, 8; Litwin 1995, 35.)

Construct validity, eli rakennevaliditeetissa on kyse siitä, ovatko eri osiot yhteydessä toisiinsa ja niiden taustalla olevaan ilmiöön. Se määrittelee tiedon oikeellisuutta. Rakennevaliditeetti voidaan jakaa rakenteen validiteettiin, hypoteesin testaukseen sekä kulttuurien väliseen validiteettiin. (Anttila ym. 2014, 10; Trochim 2006.)

Validiteettia tarkastellessa mittaus suoritetaan yleensä yhden kerran, jolloin kohdetta tai ilmiötä tutkitaan laajasti. Selvitettäessä kriteerivaliditeettia (criterion validity), tarvitaan useampia mittauskertoja, koska kyseessä on muutosherkkyyden havainnointi. (Anttila ym. 2014, 7.) Tässä työssä validiteetin tarkastelu on rajattu ilmi- ja sisältövaliditeettiin, sillä rakenne- ja kriteerivaliditeetin arviointi vaatisi lisää resursseja.

8 Validiteetin testaus

Palaute

Validiteetin tarkastelu aloitetaan tutustumalla työkalun sisällön validiteettiin. Ensin selvitetään yleisesti ilmivaliditeetti ja sen jälkeen perehdytään tarkemmin sisältövaliditeettiin. (Anttila ym. 2014, 7.) Käytännössä tämän opinnäytetyön kyselyn validitee-

tin tarkastelu aloitettiin pyytämällä palautetta toimeksiantajalta. Palautetta pyydettiin sisältövaliditeetista, eli kysymyksen tarkoituksenmukaisuudesta. Arviointiryhmään kuuluivat opinnäytetyöntekijät ja kolme perusturvan esimiestä.

Palautteen perusteella muokattiin kyselyä vastaajille tarkoituksenmukaisemmaksi ja selkeämmäksi. Kyselystä poistettiin asteikko-muotoinen kysymys, jolla tiedusteltiin oppilaiden tietämystä oppilashuoltoryhmän olemassaolosta. Tämän ei katsottu olevan tarpeellinen, sillä opiskeluhuoltoryhmä on lakisääteinen. Tilalle vaihdettiin monivalintakysymys asiantuntijaryhmästä, koska se on lähempänä yksittäisen oppilaan elämää.

Työkalun testaus

Kyselyn luotettavuutta lisää työkalun testaus (Hirsjärvi ym. 2009, 199). Testausvaiheessa työkalusta on olemassa prototyyppi. Sen ei vielä tarvitse olla täysin lopullinen malli. Testauksen tärkein tavoite on testata, toimiiko työkalu halutulla tavalla. (Hietikko 2008, 43.) Testauksen avulla tarkistetaan, onko kyselyssä huomioitu hyvän kyselyn ominaisuudet ja onko kysymykset ymmärrettävässä muodossa (Hirsjärvi ym. 2009, 199). Arviointia on hyvä tehdä pitkin työkalun kehittämisprosessia. Todenmukaisimman palautteen saa sellaisilta henkilöiltä, jotka eivät tunne työkalua etukäteen. (Jämsä & Manninen 2001, 80.) Testauksen tutkimuskohteen tulisi kuitenkin olla mahdollisimman samanlainen kuin jolle se on varsinaisesti tarkoitettu (Valli & Aaltola 2015, 131).

Työkalun testauksesta, joka tehtiin opiskeluhuollon asiakasryhmälle, pyydettiin kokonaisvaltaisempaa arviointia sekä sisältö- että ilmivaliditeetista. Palautekyselyssä (liite 7) kysymyksen muodostamisessa pidettiin mielessä, että se tarkastelisi validiteettia monipuolisesti (taulukko 3). Tavoitteena oli saada palautetta kyselyn ulkoasusta, ra-

kenteesta, ymmärrettävyydestä ja selkeydestä. Palautekyselyssä haettiin myös vastaajien mielipidettä siitä, oliko kyselyssä turhia kysymyksiä tai puuttuiko siitä jotain olennaista. Validiteetin selvittämisen lisäksi kysyttiin vastaamiseen kuluvaan aikaan.

Taulukko 3. Palautekyselyn kysymykset

Kysymys	Näkökulma validiteetin tarkasteluun
Onko kyselyn ulkoasu selkeä?	Ilmivaliditeetti
Onko kyselyn ohjeet helposti luettavissa?	
Onko kysymykset helposti ymmärrettävissä?	
Onko vastausvaihtoehdot helposti ymmärrettävissä?	
Sisälsikö kysely mielestäsi turhia kysymyksiä?	Sisältövaliditeetti
Puuttuiko mielestäsi jokin oleellinen kysymys?	

Tässä kehittämistyössä kysely testattiin kahden luokan oppilailla ja heidän huoltajilla. Kyselyt (liitteet 8 ja 9), testauksen palautekysely (liite 7) ja kyselyn saatekirje (liite 6) lähetettiin kohdejoukolle sähköisesti wilman, oppilaitoksen hallinnointiohjelman kautta.

Vastaajalla on vastuu täyttää kysely itsenäisesti mukana tulleiden ohjeiden mukaan. Mukana tulevat ohjeet on tiivistetty hyvin ja selkeästi, jotta vastaaja jaksaisi lukea ne ennen kyselyyn vastaamista. Kyselyn saatekirjeessä (liite 6) tiedotettiin kohdejoukkoa opinnäytetyön tarkoituksesta ja tärkeydestä sekä kyselyn laatijoista. Kyselyn merkittävyys lisää vastaajan motivaatiota vastata totuudenmukaisesti. Saatekirjeessä on myös ohjeistus siitä, mihin mennessä kysely tulee palauttaa. Lopussa kiitetään kyselyyn vastaamisesta. (Valli & Aaltola 2015, 88.)

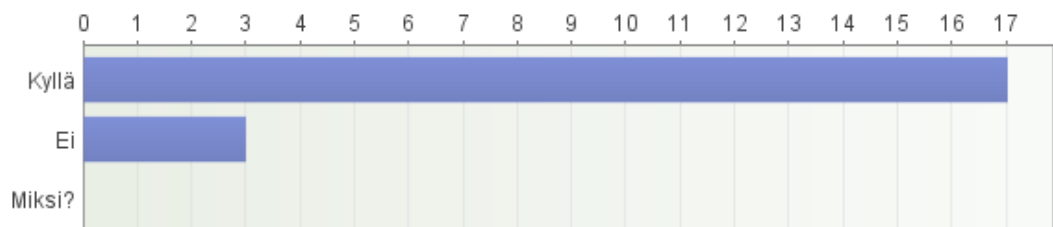
Kyselyihin liittyy haasteita ja heikkouksia. Koska kysely on perinteisin ja yleisin tapa kerätä tietoa, ihmiset ovat kyllästyneitä vastaamaan kyselyihin. (Hirsjärvi 2009, 184.) Tämä näkyi opinnäytetyön testauksessa, sillä vastausprosentti jäi alhaiseksi. Palautekysely lähetettiin 46 oppilaalle ja 34 huoltajalle. Palautekyselyyn vastauksia tuli 20, eli vastausprosentti oli 25 %.

Kyselyn onnistumiseen vaikuttaa ajoitus (Vilka 2007, 28). Tämän opinnäytetyön työkalun testaus, eli kyselyt ja palautekysely lähetettiin oppilaille ja huoltajille hiihtoloman aikaan, jolloin motivaatio vastaamiseen ei välttämättä ollut niin korkea lomasuunnitelmien vuoksi. Vastausprosentin kasvattamiseksi kyselyyn vastaamisesta voidaan jatkossa lähettää muistutus. Verkon kautta muistutuksen lähettäminen on nopeaa ja edullista.

Vastaukset saatiin pylväsdiagrammin muodossa Webropol ohjelmasta. Esimerkkinä tulosten esittämistavasta on alla oleva kuvio kuusi. Kokonaisuudessaan vastaukset löytyvät liitteistä (liite 10).

1. Onko lomakkeen ulkoasu selkeä?

Vastaajien määrä: 20

Kuvio 6. Palautekyselyn vastaus

Valtaosa (N=17) oppilaista ja huoltajista oli sitä mieltä, että lomakkeen ulkoasu on selkeä ja sekä ohjeet että vastausvaihtoehdot helposti ymmärrettävät. Suurin osa (N=16) koki, että kysymykset on muotoiltu helposti ymmärrettäviksi. Yhtä lukuun ottamatta kaikki olivat sitä mieltä, ettei kyselystä puutu mitään olennaista. Ajallisesti kyselyyn vastaamiseen meni palautekyselyn mukaan kahdesta minuutista viiteen minuuttiin. Yhden vastaajan mukaan kyselyn linkin avautumisessa ollut hankaluuksia, minkä vuoksi vastaaminen vei 15 minuuttia.

Työkalun kehittämisen kannalta palautekyselyn pohjalta ei tullut muutostarpeita, joita testauksella haettiin. Työkalun validiteetin arvioinnin pohjalta voidaan todeta, että työkalu on selkeä, ymmärrettävä ja tarkoituksenmukainen. Jatkoa ajatellen tulee pohtia, kuinka kohderyhmän saisi vastaamaan ja vaikuttamaan tärkeän asian arvioinnissa ja kehittämisessä.

9 Kehittämistyön eettisyys ja luotettavuus

Eettisyys

Eettinen pohdinta on suuressa roolissa kehittämistyön alkuvaiheessa, koska jo työn aiheen valinnassa tarvitaan eettistä ratkaisukykyä. Eettisyyden pohdintaa tulee tehdä koko kehittämistyön prosessin ajan. On tärkeää pohtia, valitseeko kehittämistyön aiheen sen helppouden ja vaivattomuuden vai sen merkityksellisyyden perusteella. (Hirsjärvi ym. 2009, 25–26.) Tässä opinnäytetyössä aihe oli laaja ja sen rajaaminen haastavaa. Aiheesta merkityksellisen tekee sen ajankohtaisuus ja tärkeys, sillä lasten ja nuorten hyvinvointi ja sen tukeminen on valtakunnallisestikin ensiarvoisen tärkeää.

Eettisyyden tärkeys tulee esiin monissa vaiheissa kehittämistyön edetessä. Työssä noudatettiin kehittämistyölle vaadittavia toimintatapoja ja malleja sekä eettisiä periaatteita. Työn tutkimuslupavaiheessa tulee saada lupa sekä kehittämistyön osallistujilta että osallistuvan organisaation johdolta. (Eskola & Suoranta 2008, 52.) Tässä opinnäytetyössä tutkimuslupa pyydettiin Wiitaunionin perusturvalautakunnalta sekä Viitasaaren ja Pihtiputaan opetustoimelta. Heille lähetettiin opinnäytetyösuunnitelma sekä tutkimuslupahakemus. Opinnäytetyön ohjaavat opettajat toimivat toteutuksen ja työn laadun arvioijina koko prosessin ajan.

Yksi tärkeimmistä asioista tehtäessä kehittämistyötä ihmisten kanssa on ihmisarvon kunnioittaminen. Ihmisten tulee saada itse päättää osallistumisestaan kehittämistyöhön (Hirsjärvi ym. 2009, 25). Tässä työssä menetelmänä käytettiin teemahaastattelua toteutettuna ryhmähaastatteluna. Ennen haastattelun toteutusta varmistettiin, että haastatteluun osallistuvat ovat tietoisia siitä, mihin he ovat osallistumassa, kuinka kehittämistyö etenee ja millaisia riskejä se mahdollisesti sisältää. Suostumus kehittämistyöhön osallistumiseen on aina vapaaehtoista. Hyvän tutkimustavan mukaisesti haluttiin taata vastaajien anonyymius mahdollisimman hyvin. Koska haastatteluun osallistui kolme opiskeluhuollon toimijaa, ei vastauksia julkaistu ammattiryhmittäin tunnistettavuuden takia.

Yksi keskeisimpiä eettisyyden tarkasteluun liittyviä piirteitä, on toisen tuottaman tekstin suora lainaaminen ilman asianmukaisia lähdeviitteitä, eli plagiointi. Plagiointi huonontaa tutkimuksen laatua. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 224.) Tässä työssä plagioinnin välttäminen on huomioitu vahvasti.

Luotettavuus

Tieteellisessä tutkimuksessa on yleisesti käytetty kahta luotettavuuden mittaria, reliabiliteetti ja valideetti. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä, eli

sitä että tulokset pysyvät uusintamittauksessa muuttumattomina. Validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkitaan sitä, mitä on tarkoituskin tutkia. (Kananen 2014, 146–148.)

Laadullisessa tutkimuksessa tutkija vastaa tutkimuskohteesta, kysymyksistä, aineiston analysoinnista ja tulkinnasta. On tärkeää pitää tutkimuksen luotettavuus mielessä koko tutkimusprosessin ajan. Tämä vaatii dokumentointia ja valintojen perusteluja. Yleisiä luotettavuuskriteerejä laadullisessa tutkimuksessa ovat vahvistettavuus, arvioitavuus, ristiriidattomuus ja saturaatio (sama tulos eri lähteistä). (Kananen 2014, 150–154.)

Hirsjärvi ym. (2009) nostavat esille näkökulman, ettei laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioida ensisijaisesti validiteetin ja reliabiliteetin avulla. Laadullisen kehittämistyön luotettavuutta lisää se, että prosessin vaiheet ja tutkimusympäristö on tarkasti kuvailtu (Mts. 232). Luotettavuuden varmistamiseksi tässä opinnäytetyössä on pyritty raportoimaan yksityiskohtaisesti kehittämistyön menetelmän suunnittelu, toteutus ja lopputulos.

Kohderyhmän koko vaikuttaa tutkimustulosten luotettavuuteen. Pieni perusjoukko voi antaa suppean ja yksipuolisen näkemyksen asioihin. (Heikkilä 2014, 14-15.) Tässä työssä haastatteluun osallistui kolme neljästä Viitasaaren opiskeluhuollon palveluiden toimijasta, vain koululääkäri ei päässyt paikalle. Kolmen työntekijän näkemyksillä voi saada todenmukaisen kuvan Viitasaaren opiskeluhuollon tilanteesta, mutta pelkästään tätä tietoutta ei ole luotettavaa hyödyntää, jos tutkittaisiin koko Suomen opiskeluhuoltoa. Tämän vuoksi haastattelun lisäksi hyödynnettiin aiempia tutkimuksia ja lainsäädäntöä, joten termistön muutoksilla kyselyä voi toistaa muuallakin. Näin sote-uudistuksen alla on hyvä katsoa asioita muutenkin kuin vain oman kaupungin näkökulmasta.

Kehittämistyön menetelmänä käytetty teemahaastattelua toteutettuna ryhmähaastatteluna pitää sisällään haasteita, jotka voivat vaikuttaa luotettavuuteen (Hirsjärvi ym. 2009, 200). Ryhmän sisäinen ilmapiiri voi vaikuttaa siihen, kuinka puheenvuoroja jaetaan ja kuinka avoimia haastateltavat ovat. Ryhmässä ei välttämättä uskalleta kertoa näkemyksiä niin todenmukaisesti kuin kahdenkeskisessä keskustelussa. Haasteiden minimoimiseksi pyrittiin kuulemaan teemojen kohdalla jokaisen haastateltavan näkemys. Haastattelutilanteen avoimuutta valmisteltiin hyvillä esitiedoilla, tiedottamalla opinnäytetyön tärkeydestä ja painottamalla anonymiteettia tuloksien purkamisessa.

Objektiivinen tarkastelutapa on merkittävä osa kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta. Tutkijan tulee tarkastella tutkittavan näkemyksiä avoimesti ja puolueettomasti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.) Tämän opinnäytetyön toinen tekijä työskenteli haastattelun aikana itsekin Viitasaaren opiskeluhuollossa, joten opinnäytetyön tekijöillä oli jo ennalta tietoa kohderyhmästä ja tutkimusympäristöstä. Luotettavuuden kannalta oli tärkeää pyrkiä olemaan puolueeton ja ennakkoluuloton kehittämistyön prosessin aikana. Organisaation tunteminen helpotti työn tekemistä, sillä lainsäädäntö oli jo ennalta tuttua ja oli helppoa pitää yhteyttä haastateltaviin. Kehittämistyön menetelmän kannalta tutut henkilöt kohderyhmässä voivat olla sekä etu että haitta. Toisaalta tutulle ihmiselle on helpompaa puhua vaikeistakin asioista, kun taas toisaalta joitakin tietoja saattaa juuri tuon yhteyden vuoksi jäädä pimentoon.

Luotettavuutta tarkasteltiin lähdekritiikin kautta. Tässä opinnäytetyössä on pyritty käyttämään mahdollisimman uusia, tuoreita ja ajankohtaisia lähteitä. Tavoitteena oli käyttää lähdeaineistona kymmenen viimevuoden aikana toimitettuja ja kirjoitettuja aineistoja, mutta esimerkiksi vieraskielisiä aineistoja koskien opiskeluhuoltoa oli hankala löytää. Työkalun muodostamiseen ja validiteettiin liittyvää vieraskielistä aineistoa löytyi enemmän. Kirjoittajan ja julkaisijan tunnettavuus sekä auktoriteetti lisäävät lähteiden luotettavuutta ja tässä työssä tähän on kiinnitetty huomiota.

Tässä työssä luotettavuuteen vaikuttaa se, että sekä oppilaat että huoltajat saavat wilman kautta runsaasti erilaisia kyselyitä vastattavaksi. Tämä voi vaikuttaa kohde-ryhmän motivaatioon vastata kyselyyn huolellisesti. Avoimiin kysymyksiin ei juurikaan tullut vastauksia. Sekä opinnäytetyön että opiskeluhuollon arvioinnin ja kehittämisen kannalta olisi ensisijaisen tärkeää, että palveluiden käyttäjien ääni tulisi kuuluviin.

10 Loppusanat

Opinnäytetyö on tärkeä sen laajuuden ja suuren tutkimuskohteen perusteella. Wiitaunionissa ei ole aiemmin kartoitettu opiskeluhuollon palveluiden laatua. Työn tekeminen lisäsi tietämystä opiskeluhuollon palveluista sekä opinnäytetyön tekijöille, oppilaille että huoltajille. Se myös herätti opiskeluhuollon henkilöstön pohtimaan omaa työtään ja sen merkitystä.

Opinnäytetyönä kehitetty ja testattu arvioinnin työkalu annetaan Wiitaunionin vastaavalle sosiaalityöntekijälle. Sosiaalityöntekijän kautta arviointi voidaan uusaa laajemmalla otannalla ja sitä kautta seurata opiskeluhuollon palveluiden laadun kehitystä. Kyselyn avulla voidaan arvioida, toteutuuko lakimuutos Wiitaunionin opiskeluhuollossa.

Opinnäytetyötä työstettiin puolentoista vuoden ajan. Opinnäytetyön alkuun pääseminen tuntui yllättävän helpolta. Tämän johdosta alustava aikataulu muodostui siten, että työ olisi valmis helmikuussa 2017. Haastattelut menivät tekijöiden mielestä hyvin alkaen onnistuneista saatekirjeistä ja suostumuskirjeestä loppuun saakka. Haastattelusta opittiin, että etukäteen hyvissä ajoin lähetetty ennakkomateriaali helpottaa sekä haastateltavia että haastattelihoita. Tällä tavoin keskustelua teemasta syntyi

kuin itsestään, kun jokaisella haastatteluun osallistuvalla oli oma mielipide ja näkökulma.

Työkalun testauksen osalta työn alustava aikataulu ei pitänyt. Vastausten saaminen venyi annetun kahden viikon sijaan kuukauteen. Tästä opittiin, että tarkempi ja selkeämpi vastausaika tuleviin kyselyihin helpottaa vastausten saamista. Vasta jälkikäteen huomattiin, että Webropol -kyselytyökalun avulla olisi voitu sulkea kyselyyn johtavan linkin. Myös työkalun kehittämisen analyysi koettiin hankalaksi tehdä, koska palautteesta ei tullut ilmi kehittämisen tarpeita. Tässä kohti pohdittiin, oliko palautekysely tarpeeksi selkeä kysymyksiltään ja miten kohdejoukkoa saataisiin motivoitua vastaamaan.

Aikojen yhteensovittaminen oli haasteellista sekä opinnäytetyöntekijöiden että toimeksiantajien kanssa. Suurin haaste oli kuitenkin työn tuloksien saattaminen kirjalliseen muotoon. Teoriatietoa löytyi runsaasti ja sen rajaaminen vaikeaa laajan tutkimuskohteen vuoksi, sillä opinnäytetyöhön täytyi avata sekä opiskeluhuollon teoria, että työkalun rakentamisen teoria.

Työn tarkoituksena ollut asiakasnäkökulman esiin tuominen saatiin tekijöiden mielestä kyselyllä tuotua julki. Jotta sitä olisi saanut tuotua vielä enemmän esiin, pohdittiin olisiko tekijöiden mukana olo helpottanut tai auttanut vastaamaan kysymyksiin? Oppilaille olisi tällöin suullisesti pystytty tarkentamaan opiskeluhuollon käsitettä sekä avattua kysymykset tarkemmin. Teemat olivat kuitenkin hyvin laajoja, ja kyselyyn vastaajat nuoria, joten kuinka he oikeasti ymmärsivät kysymykset, jäi tekijöille epäselväksi.

Opinnäytetyön tekeminen opetti tekijöilleen tutkimuksen rakennetta ja raportointia. Työ tutustutti erilaisien työkalujen teorioihin pohtiessa, mikä sopisi juuri tähän työhön. Erilaisten lähteiden käyttö, luotettavuuden ja eettisyyden tarkastelu olivat läsnä

työn alusta loppuun. Työ toi runsaasti tietoa eri tavoista kehittää ja arvioida omaa työtä. Opiskeluhuollosta tehtyihin tutkimuksiin ja kirjallisuuteen perehtymällä saatiin kattavasti lisää tieto-osaamista tulevaa sosionomin uraa ajatellen.

Jatkotutkimukset

Laadullisessa työssä työn aihe voi vaihdella työn edetessä. Näin kävi myös tässä työssä. Alun perin tarkoituksena oli kartoittaa opiskeluhuollon palveluiden saata- vuutta, vaikuttavuutta, moniammatillisuutta ja luottamusta asiakasnäkökulmasta. Myös opinnäytetyön toimeksiantajat olisivat toivoneet lisäksi testatun kyselyn ana- lyysia opinnäytetyön muodossa, eli tietoa opiskeluhuollon tilanteesta tällä hetkellä. Se olisi kuitenkin vaatinut toisen opinnäytetyön verran resursseja. Testauksen alusta- vat tulokset koskien opiskeluhuollon nykytilaa annettiin kuitenkin toimeksiantajan käyttöön, mutta ne on rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle. Jatkotutkimuksena opiskeluhuollon palveluiden laatua voisi lähteä kartoittamaan valmista työkalua hyö- dyntäen.

Opinnäytetyön yhtenä teemana oli palveluiden vaikuttavuuden arviointi. Vaikutta- vuuden arviointi koettiin haastavaksi käsitteen moniulotteisuuden vuoksi. Koko työn ajan pohdittiin, mitä vaikuttavuus tarkoittaa. Projektin edetessä huomattiin, että vai- kuttavuuden arvioimiseksi olisi tarvittu enemmän asiakasnäkökulmaa. Asiakasnäkö- kulmaa olisi saatu esimerkiksi tekemällä teemahaastattelu tutkimukseen osallistuville oppilaille. Tämä päätettiin jättää työstä pois, koska työmäärää oli rajattava. Vaikutta- vuutta voidaan mitata monella eri tavalla ja tekijät kokivat, että pelkästään opiskelu- huollon vaikuttavuudesta voisi tehdä oman tutkimuksen.

Lähteet

Allianssi 2014. Nuorista Suomessa. Tietoa nuorista, heidän asemastaan, elinoloistaan ja nuorisotyöstä. Viitattu 16.9.2016. <http://www.alli.fi/binary/file/-/id/665/fid/3412>.

Anttila, H., Paltamaa, J. & Vaikeinen, H. 2014. Opas toimintakyvyn mittarin arviointiin TOIMIA-verkostossa. (1.0). Viitattu 25.8.2017. https://www.thl.fi/documents/974257/1449823/Mittariopas_VALMIS_090614+%28%29.pdf/b53595b9-15b8-4fa3-8765-23cd9221de8f.

Eskola, J., Suoranta, J. 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino.

Hale, J. 2011. Performance-Based Certification: How to design a valid, defensible, cost-effective program. San Fransisco: Pfeiffer.

HE 67/2013 vp. Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 28.7.2017. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130067.pdf>

Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing.

Hietikko, E. 2008. Tuotekehitystoiminta. Kuopio: Kopijyvä.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Huhtanen, K., 2011. Tehostettu tuki perusopetuksessa. Työvälineeksi pedagoginen ennakointi. Jyväskylä: PS-kustannus

Jämsä, K. & Manninen, E. 2000. Osaamisen tuotteistaminen sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: Tammi.

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä – miten kirjoitan laadullisen opinnäytetyön vaihe vaiheelta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Katisko, M., Kolkka M. & Vuokila-Oikkonen P. 2014. Moniammatillinen ja monialainen osaaminen sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja liikunta-alojen koulutuksessa. Malli työssäoppimisen ja ammattitaitoa edistävän harjoittelun toteutusta varten. Opetushallituksen selvityksiä. http://www.oph.fi/download/155899_moniammatillinen_ja_monialainen_osaaminen_sosiaali_terveys_kuntoutus_ja_lii.pdf

Kiilakoski, T. 2012. Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Tilannekatsaus- marraskuu. Opetushallitus. Muistiot 2012:6. Viitattu 9.11.2016

L 523/1999. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Henkilötietolaki. Viitattu 6.10.2016 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990523>.

L 66/1972. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Kansanterveyslaki. Viitattu 6.10.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1972/19720066>.

L 630/1998. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta. Viitattu 5.10.2016 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630>.

L 785/1992. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. Viitattu 8.11.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785>.

L 817/2015. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. Viitattu 25.8.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150817>.
26.06.2015

L 621/1999. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Viitattu 6.10.2016 <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990621>.

L 417/2007. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Lastensuojelulaki. Viitattu 6.10.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

L 629/1998. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Lukiolaki. Viitattu 6.10.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980629>.

L 1287/2013. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki. Viitattu 5.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>. 30.12.2013.

L 628/1998. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Perusopetuslaki. Viitattu 6.10.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>.

L 731/1999. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Perustuslaki. Viitattu 6.10.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>.

L 1326/2010. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Terveydenhuoltolaki. Viitattu 6.10.2016
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101326>.

L 338/2011. Finlex. Ajantasainen lainsäädäntö. Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta. Viitattu 6.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338>.

Lahtinen, N. 2011. Oppilaan oikeudet ja vanhempien vastuut. Jyväskylä: PS-kustannus.

Laitinen, K. & Hallantie, M. 2011. Huomisen hyvinvointia. Kehys oppilashuollon kehittämiseksi. Opetushallitus. Oppaat ja käsikirjat 2011:19. Viitattu 25.9.2016
http://www.oph.fi/download/138894_Huomisen_hyvinvointia.pdf

Litwin, M. How To Measure Survey Reliability And Validity. Thousand Oaks: SAGE Publications. eBook Collection. Viitattu 24.8.2017.

Mahkonen, S. 2015. Uusi oppilashuoltolaki työvälineenä. Helsinki: Edita.

Metsämuuronen, J. 2000. Mittarin rakentaminen ja testiteorian perusteet. Metodologia-sarja 6. Helsinki: International Methelp Ky.

Niinikoski, M., Eronen, A. & Venäläinen, R. 2010. Esi- ja perusopetuksen oppilashuollon palvelurakenteen arviointi kehittäjäkunnissa. Opetushallitus. Selvitys 2010:5. Viitattu 6.10.2016. http://www.oph.fi/download/126894_Esi-ja_perusopetuksen_oppilashuollon_palvelurakenteen_arviointi_kehittajakunnissa.pdf

Opetusalan ammattijärjestö. 2016. Opiskeluhoollon on säilyttävä kunnilla – tässä perustelut.. Viitattu 12.8.2017. http://www.oaj.fi/cs/oaj/Uutiset?&contentID=1408917673855&page_name=Opiskeluhoollon+on+sailyttava+kunnilla.

Oppilashuollon käsikirja 2011. Wiitaunionin julkaisu. Viitattu 30-10.2016. <http://www.pihtipudas.fi/paivahoito-ja-koulutus/oppilas-ja-opiskeluhoolto>. Päivitetty 22.2.2011

Oppilashuolto perusopetuksessa. 2015. Oulun kaupunki, Sivistys- ja kulttuuripalvelut, Kehittämisyksikkö. Viitattu 20.8.2017. <https://www.innokyla.fi/documents/871706/b73c5cc1-9aa1-4737-b4e9-89a25f11f1b0>

Paasio, P. 2016a. Vaikuttavuus ja sen arviointi. Socca. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. Hyvinvoinnin ja toimintakyvyn mittaaminen ja arviointi – seminaari. PDF-tiedosto. Päivitetty 17.11.2016. Viitattu 27.8.2017. http://www.metropolia.fi/fileadmin/user_upload/Hyvinvoinnin_ja_toimintakyvyn_mittaaminen_ja_arviointi_-_seminaari/Paasio.pdf.

Paasio, P. 2016b. Vaikuttavuuden mittaaminen sosiaalihuollossa. Socca. Pääkaupunkiseudunsosiaalialan osaamiskeskus. PDF-tiedosto. Päivitetty 09/2016. Viitattu 26.8.2017. http://www.socca.fi/files/5687/Vaikuttavuuden_mittaaminen_sosiaalityossa_Petteri_Paasio.pdf.

Pelkonen, M. 2014. Oppilas – ja opiskelijahuoltolaki. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu. Powerpoint. Päivitetty 7.3.2014. Viitattu 1.9.2016. <http://www.avi.fi/documents/10191/1062954/Oppilas-+ja+opiskelijahuoltolain+toimeenpano+Pelkonen.pdf/2b1e0e30-a19e-4cd7-b04d-139566803aeb>.

Perusturva N.d. Sosiaali- ja terveystoimen hallinto. Viitattu 4.9.2017. <http://www.viitasaari.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/sosiaali-ja-terveystoimen-hallinto>.

Perälä M. 2015. Monialainen opiskeluhoito ja sen johtaminen. Tampere: Juvens-Print – Tampereen yliopistopaino

Pippuri, T. 2015. Koulun sosiaalityön asiakkuudet ja asiakasprosessit. Kvantitatiivinen tutkimus espoolaisista peruskoululaisista kuraattoripalveluissa. Sosiaalityön ammatillinen lisensiaatin tutkimus. Tampereen yliopisto. <http://tam-pub.uta.fi/bitstream/handle/10024/98294/LISURI-1450689529.pdf?sequence=1>

Ronkainen, S., Pehkonen, L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen, E. 2011. Tutkimuksen voimasanat. Helsinki: WSOYpro Oy.

Saaranen-Kauppinen A. & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 28.8.2017. <<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>>

Taanila, A. 2013. Webropol raportit. Viitattu 10.8.2017. <https://tilastoapu.wordpress.com/2013/03/11/webropol-raportit/>.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2016. Sosiaalityön vaikuttavuuden arviointi. Päivitetty 11.7.2016. Viitattu 21.9.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/paatoksenteko-talous-ja-palvelujarjestelma/vaikuttavuus/sosiaalityon-vaikuttavuuden-arviointi>.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2014. Terveystoiminta. Päivitetty 11.11.2014. Viitattu 30.10.2016. <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoito/kouluterveydenhuolto/toimijat/terveydenhoitaja>

Trochim, W. 2006. Measurement validity types. Artikkelit. Päivitetty 20.10.2006. Viitattu 5.9.2017 <https://www.socialresearchmethods.net/kb/measval.php>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valli, R. 2007. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Toim. J. Aaltola & Valli, R. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valli, R. & Aaltola, J. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtioneuvoston kanslia 2015. Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma. Hallituksen julkaisusarja. Viitattu 10.8.2017.
http://vnk.fi/documents/10616/1095776/Ratkaisujen+Suomi_FI.pdf/5f59e1a3-bfe8-47cb-a42f-6e18ee6a53a7?version=1.0.

Vilkka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Wallin, A. 2011. Sosiaalityö koulussa. Avaimia hyvinvointiin. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Webropol 2017. Online- kyselytutkimukset ja -analyysit. Viitattu 20.8.2017.
<http://webropol.fi/>.

Wiitaunionin toimeenpanosuunnitelma 2007. Viitasaaren kaupunginvaltuusto 27.8.2007 51.

Wiss, K., Hakamäki, P., Hietanen-Peltola, M., Koskinen H., Laitinen, K., Manninen M., Saaristo, V. & Ståhl T. 2016. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen peruskouluissa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisuja. Tilastokatsaus. Päivitetty 11.5.2016. Viitattu 17.10.2016. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130509/Tilastokatsaus_peruskoulut_2016_net.pdf?sequence=1.

Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry 2017. Koulukuraattorin kelpoisuusehdot muuttivat 1.1.2017. WWW-dokumentti. Ei päivitystietoa. Viitattu 1.9.2017.
<https://www.yhteiskunta-ala.fi/uutiset/koulukuraattorin-kelpoisuusehdot-muuttivat/>.

Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto 2008. Mittaaminen. Mittari luotettavuus. WWW-dokumentti. Päivitetty 02.07.2008. Viitattu 26.8.2017. <http://www.fsd.uta.fi/menetaelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>.

Liitteet

1. Aikaisempia tutkimuksia

Tutkimuk- sen tekijät ja vuosi	Otsikko	Tutkimuksen ta- voite ja Tarkoitus	Menetelmät	Keskeiset tulokset
Allianssi, 2014	Nuorista Suomessa	Selvittää nuorten hyvinvointia ja elinoloja sekä tuoda esille nuori- sotyötä	Kirjallisuuskatsaus, tilastot	Enemmistöllä nuorista menee hyvin, kun sa- maan aikaan osa voi entistä huonommin.
Kristiina Laitinen ja Merja Hal- lantie, 2011	Huomisen hyvinvointia	Lisätä tietoutta opiskeluhuollon kehittämisestä valtakunnallisesti, kunnallisesti ja yksittäisiin kou- luihin.	Kirjallisuuskatsaus, tilastot	Opiskeluhuollon stra- tegian laatiminen, Palveluiden saatavuus- den turvaaminen, koulun ja kodin yh- teistyön lisääminen, toiminnan painopiste ennaltaehkäisevään työhön, moniammatil- lisuuden lisääntymis- en, esikoulun ja lu- kion opiskeluhuollon kehittäminen.
Aila Wallin, 2011	Koulun sosiaa- lisyö	Selvittää koulun sosiaalityön histo- riaa ja nykytilaa, koulukuraattorin perustehtävää ja tulevaisuutta.	Kirjallisuuskatsaus, tilastot	Uudet ajattelumallit ja välineet koulun sosi- aalityöntekijöille.
Pirkko Si- pilä-Lähde- korpi, 2004	"Hirveästi teki- jänsä näköistä" Koulukuraatto- rin työ perus- koulun ylä- luokilla	Selvittää kouluku- raattorin työn taustaa ja tulevai- suutta.	Haastattelu- ja kyselytutkimus	Koulukuraattoritoi- minnan laadun para- neminen edellyttää li- sää resursseja, kuraat- torien palkkaaminen

				voi pitkällä tähtäimellä tuoda säästöjä.
Wiss Kirsi, Hakamäki Pia, Hietanen- Peltola Marke, Koskinen Hanna, Laitinen Kristiina, Manninen Marjaana, Saaristo Vesa ja Ståhl Timo, 2016.	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kouluissa	Selvittää oppilaiden kouluhyvinvointia ja sitä kautta auttaa terveyden edistämisen palveluiden arviointia ja kehittämistä.	Kyselylomake, verkkokysely	Kouluissa on enemmän tarjolla opiskelu- huollon palveluita ja oppilaat osallistuvat aktiivisemmin koulun toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.
Janhunen Kirsi-Maria, 2013	Kouluhyvinvointi nuorten tulkitsemana	Kartoittaa ja muodostaa oppilaiden näkökulmia kouluhyvinvoinnista, jotta heiltä tulevaa tietoa voidaan hyödyntää koulun kasvat- ja opetustyön suunnittelussa, järjestämisessä, kehittämisessä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.	Ainekirjoitusmenetelmä, hermeneuttinen tutkimus	Koulu on nuorille yhteisö, jossa sekä nuorten omat keskinäiset sosiaaliset suhteet että opettajien ja oppilaiden keskinäiset sosiaaliset suhteet ovat merkittävässä asemassa hyvinvointia ajatellen. Vanhemmillä tärkeä rooli hyvän koulunkäynnin myötävaikuttajana.
Minna Kivipelto, Sanna Blomgren, Pekka Karjalainen,	Vaikuttavaa aikuissosiaalityötä – arviointimalleista mittareihin.	Tutkia ja kehittää erilaisia vaikuttavuuden mittareita	Kirjallisuuskatsaus, tilastot	Kolme erilaista vaikuttavuuden mittaria aikuissosiaalityöhön

Paula Saikonen, 2013.				
Kiilakoski Tomi, 2012	Nuorten näkemänä ja kokemana	Lisätä kokemusperäistä tietoa opetuksen suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa.	Kirjallisuuskatsaus	Kuntien tulisi ottaa enemmän huomioon oppilaiden ääni opiskeluhoollon kehittämisessä

2. Sisällönanalyysi

Alkuperäinen Ilmaus	Pelkistetty Ilmaus	Alakategoria	Yläkategoria	Yhdistävä kategoria
”Mä oon ajatellu koko kuntatasolla niitä, miten me voidaan tehdä tätä tai mitä mä ainakin tarviin tähän, et en vaan niinku psykologi ja lääkäri vaan mä oon ajatellu tosi laajasti”	Työn onnistumiseksi tarvitaan myös kuntatason yhteistyötä.	Yhteistyötä yli rajojen	Moniammatillisuus	Laadukas opiskelu- huolto
”Elikäs mun mielestä on tosi tärkeitä verkostoitua ja se, että me tehdään yhdessä asioita lapsen ja nuorten hyväksi.”	Tärkeää verkostoitua ja tehdä yhdessä asioita lasten ja nuorten hyväksi	Verkostoituminen, yhteistyö lasten ja nuorten hyväksi		
”Mä ajattelen, et on kans tosi tärkeitä, että mä voin lähteä vaikka sossun työpariksi tekemään työtä täällä”	Yhteistyötä Koulun ulkopuolisten tahojen kanssa	Yhteistyötä yli rajojen		
”Me osataan käyttää meidän kaikkien asiantuntijuutta, kun meillä on omat vah-	Osataan käyttää oman alan asiantuntijuutta ja eri-	Asiantuntijuuden ja erikoisosaamisen hyödyntäminen		

vuudet ja erikoisosaa- misemme, et me osat- tais hyödyntää sitä moniammatillisessa yhteistyössä”	koisosaa- mista yhteis- työssä		
”Mun mielestä on aika helppoo ja suju- vaa ja mun on tosi helppo soittaa kai- kille, jos tulee sellai- nen tilanne ja sitä ih- mistä ketä tarvitaan, niin ottaa yhteyttä”	Helppo saada ja ottaa yh- teyttä toiseen työntekijään	Yhteydenpito sujuvaa	
”Tätä oppilashuoltoa ei voi tehdä ilman moniammatillista yh- teistyötä ja jos me ei tehdä moniammatil- lista yhteistyötä ni mehän hukutaan tä- hän työhön”	Pienellä paik- kakunnalla moniamma- tillinen työ erittäin mer- kityksellistä	Moniamma- tillisen työn merkitys	
”Vaikuttavuutta mi- tataan, vaikka sillä ta- valla, että onko se toi- minut vai ei, jos joku on saanut apua”	Vaikuttavuu- den mittaami- nen sillä, onko saanut apua	Vaikuttavuu- den mittaami- nen, avun saaminen	Vaikuttavuus
”Käynnit on vähenty- nyt, kyllähän se joku mittari on sekin”	Vaikuttavuu- den mittaami- nen sillä, onko käynnit vähentyneet	Vaikuttavuu- den mittaami- nen, käyntien vähentyminen	

”Täältä ei oo helppo lähettää eteenpäin, joten täällä myös yritetään hoitaa mahdollisimman pitkälle, se on vaikuttavampaa, ku se tapahtuu täällä paikan päällä”	Hoidetaan mahdollisimman pitkälle kotikunnassa.	Keskitetty tuki	
”Oppilaalla on turvallista olla ja turvallista puhua”	Oppilaalla turvallinen olo	Turvallisuus	Luottamus
”Minusta ainakin tuntuu, että vaitiolovelvollisuus on itsensäselvyys, en mä ainakaan joudu vakuuttelaan oppilaille sitä, että asiat pysyy täällä”	Oppilaille vaitiolovelvollisuus itsestään selvää	Vaitiolovelvollisuus	
”Jos on semmoinen asia, et on pakko puhua eteenpäin, ni sit mä keskustelen sen asiakkaan tai oppilaan kanssa siitä ja yhteisymmärryksessä viedään asia eteenpäin”	Vaikeat asiat viedään yhteisymmärryksessä eteenpäin	Avoimuus ja yhteisymmärrys oppilaan ja työntekijän välillä.	
”Oppilaat on tosi avoimia, et jos mun luona käy ilmi pahoja pulmia, sit ne kyllä antaa tosi hyvin luvan	Oppilaat avoimia ja antavat luvan asioiden	Oppilaiden avoimuus	

puhua asioista eteenpäin”	eteenpäin viemiseksi		
”Se et ne lähestyy jostain meistä, niin se on semmoinen hätähuuto ja sit ne on jopa mielissään, kun asiat lähtee etenemään, he tulevat kuulluksi”	Työntekijän vastaaminen oppilaan avun tarpeeseen	Kuulluksi tuleminen	
”Mun mielestä vanhemmat saavat hyvin tietoa, jos ovat vastaanottavaisia”	Vanhempia tiedotetaan hyvin.	Tiedottaminen	Saatavuus
”Jonnekin pääsee aina heti, se että kenelle, se vaihtelee”	Oppilaat saavat palvelua heti	Avun saaminen	

3. Haastattelukaavio

saatavuus

vaikuttavuus

moniammatillisuus

luottamus

4. Haastattelun suostumuskirje

Suostumuskirje

Opinnäytetyön tarkoituksena on osallistaa oppilaita ja huoltajia opiskeluhuollon palveluiden kehittämiseen. Tarkoituksena on myös tiedottaa oppilaita ja heidän huoltajiin opiskeluhollostta ja sen tehtävistä, jotta sen palveluja osattaisiin hyödyntää. Työn tavoitteena on kehittää työkalu, jonka pohjalta Wiitaunioni voi arvioida opiskeluholllon laatua kaikilla sen osa-alueilla. Laadun kartoittamisen työkaluksi muodostetaan kysely.

Tutkimus suoritetaan aiempien tutkimuksien, lainsäädännön ja asiantuntijoiden haastattelun pohjalta. Haastattelu nauhoitetaan, jotta pystymme käyttämään aineistoa täsmällisesti. Analysoinnin jälkeen materiaali tuhoetaan.

Suostun haastateltavaksi tutkimukseen ja yhteystietojeni luovuttamiseen tekijöiden käyttöön tutkimuksen ajaksi.

Päivämäärä

Allekirjoitus

Nimenselvennys

Ystävällisin terveisin

Jonna Leppänen

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Sonja Suvanto

Mikkelin ammattikorkeakoulu

5. Haastattelun saatekirje

Hyvä vastaanottaja!

Olemme kaksi sosionomi -opiskelijaa, toinen Jyväskylän ammattikorkeakoulusta, toinen Mikkelin ammattikorkeakoulusta sosiaali- ja terveysalan yksiköistä. Teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Wiitaunionin sosiaali- ja terveyspalveluiden kanssa. Työmme tarkoituksena on osallistaa oppilaita ja huoltajia opiskeluhuollon palveluiden kehittämiseen. Tarkoituksena on myös tiedottaa oppilaita ja heidän huoltajiaan opiskeluhuollosta ja sen tehtävistä, jotta sen palveluja osattaisiin hyödyntää. Työn tavoitteena on kehittää työkalu, jonka pohjalta Wiitaunioni voi arvioida opiskeluhuollon laatua kaikilla sen osa-alueilla. Opiskeluhuollon palveluiden arviointi käyttäjien näkökulmasta on tärkeää, koska opiskeluhuollon merkitys on korostunut koulumaailmassa lisääntyneiden haasteiden vuoksi.

Keräämme tietoa työkalua varten lainsäädännöstä, aiemmista tutkimuksista ja haastatteleamalla asiantuntijoita. Toteutamme haastattelun ryhmähaastatteluna, koska se on joustava tapa saada tietoa usealta eri asiantuntijalta samaan aikaan. Haluamme saada kokemuksellista ja syventävää tietoa lainsäädännöstä ja aiemmista tutkimuksista saadun tiedon tueksi.

Liitteenä on kaavio, jossa on lainsäädännöstä ja aiemmista tutkimuksista yhdessä toimeksiantajien kanssa valitut teemat saatavuus, vaikuttavuus, moniammatillisuus ja luotettavuus. Toivomme Teidän kirjoittavan kaavioon ennen haastattelua termeistä mieleen tulevia ajatuksia, mielipiteitä ja ideoita opiskeluhuollosta oman työn näkökulmasta. Haastattelussa käymme kaavion keskustellen läpi. Keskustelun jälkeen keräämme kaaviot ja hyödynnämme niitä purkaessamme haastattelua.

Haastattelu äänitetään. Siihen on hyvä varata aikaa noin yhden tunnin verran. Käsittelemme vastauksenne luottamuksellisesti ja sekä kaavio että äänite tuhoetaan analysoinnin jälkeen.

Olemme kiitollisia siitä, että osallistutte haastatteluun, koska teiltä tuleva kokemuspohjainen tieto on äärimmäisen arvokasta.

Annamme mielellämme lisätietoa tutkimuksesta ja vastaamme kysymyksiinne.

Ystävällisin terveisin sosionomi-opiskelijat

Jonna Leppänen

H8520@student.jamk.fi

040 570 8650

Sonja Suvanto

sonja.suvanto@edu.mamk.fi

040 730 3991

6. Työkalun testauksen saatekirje

Hyvä vastaanottaja,

Kiitos osallistumisestasi kyselyn testaukseen!

Olemme kaksi sosionomi -opiskelijaa Jyväskylän ammattikorkeakoulusta ja Mikkelin ammattikorkeakoulusta sosiaali- ja terveystieteiden yksiköistä. Teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Wiitaunionin sosiaali- ja terveystieteiden kanssa. Opinnäytetyön tarkoituksena on osallistaa oppilaita ja huoltajia opiskeluhuollon palveluiden kehittämiseen. Tarkoituksena on myös tiedottaa oppilaita ja heidän huoltajiaan opiskeluhuollosta ja sen tehtävistä, jotta sen palveluja osattaisiin hyödyntää.

Opinnäytetyömme tavoitteena on kehittää työkalu, jonka pohjalta Wiitaunioni voi arvioida opiskeluhuollon laatua kaikilla sen osa-alueilla. Laadun kartoittamisen työkaluksi muodostetaan kysely. Opiskeluhuollon palveluiden arviointi käyttäjien näkökulmasta on tärkeää, koska opiskeluhuollon merkitys on korostunut koulumaailmassa lisääntyneiden haasteiden vuoksi.

Hyvin tehty kysely on lähtökohta onnistuneelle opinnäytetyölle, joten Sinun vastauksesi kyselyn testausvaiheessa ovat ensiarvoisen tärkeitä. Toivomme, että voisitte kyselyn täytön jälkeen vastata kyselyä koskevaan palautekyselyyn.

Annamme mielellämme lisätietoa opinnäytetyöstämme ja vastaamme kysymyksiinne.

Ystävällisin terveisin sosionomiopiskelijat

Jonna Leppänen

H8520@student.jamk.fi

040 570 8650

Sonja Suvanto

sonja.suvanto@edu.mamk.fi

040 730 3991

7. Työkalun testauksen palautekysely

Kyselyn palautekysely

Ympyröi vastaukseksi ja perustelee halutessasi

1. Onko lomakkeen ulkoasu selkeää?

Kyllä

Ei

Miksi?

---

2. Onko lomakkeen ohjeet helposti ymmärrettävissä?

Kyllä

Ei

Miksi?

---

3. Onko kysymykset helposti ymmärrettävissä?

Kyllä

Ei

Miksi?

---

4. Onko vastausvaihtoehdot helposti ymmärrettävissä?

Kyllä

Ei

Miksi?

---

5. Kuinka kauan vastaamiseen kului aikaa?

---

6. Sisälsikö kysely mielestäsi turhia kysymyksiä?

Kyllä

Ei

Mitä, miksi?

---

7. Puuttuiko kyselystä mielestäsi jokin oleellinen kysymys?

Kyllä

Ei

Mikä/mitkä, miksi?

Muuta palautetta:

Lämmin kiitos palautteesta!

8. Kysely oppilaille

Kysely / oppilas

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaan opiskeluhoito on hyvän oppimisen, psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niitä edistävää toimintaa.

Opiskeluhoito sisältää opetushenkilöstön ja huoltajien lisäksi opetussuunnitelman mukaisen opetushuollon ja sen palvelut, joita ovat kuraattori- ja psykologipalvelut, sekä kouluterveydenhoitaja- ja lääkäripalvelut.

1. Mitä mielestäsi kuuluu opiskeluhoitoon?

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- Opettajien ja rehtorin antama ohjaus
- Kouluterveydenhoitajan ja -lääkärin palvelut
- Koulukuraattorin ja -psykologin palvelut
- Koti ja perhe
- Kaikki edellä mainitut yhdessä

Jotain muuta, mitä? _____

2. Tiedätkö, mikä asiantuntijaryhmä on, ja mitä se tekee?

_____
_____

3. Onko opiskeluhoollosta tiedotettu riittävästi? (Tiedotteet, Internet)

- kyllä   ei   en tiedä

4. Olet käyttänyt seuraavia opiskeluhoillon palveluita

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- Koulukuraattori
- Koulupsykologi
- Kouluterveydenhoitaja
- Koululääkäri
- En ole koskaan käyttänyt palveluita

5. Jos olet saanut opiskeluhoillon palveluita,

Olen ollut tyytyväinen saamiini palveluihin

Miksi? _____

En ole ollut tyytyväinen saamiini palveluihin

Miksi et? _____

6. Opiskeluhoillon palvelut

(vastaa vain niihin kohtiin, joita olet käyttänyt)

Oppilaana voit ottaa yhteyttä

*koulukuraattoriin jos, sinulla on huolta itsesi tai perheesi voinnista,
koulunkäynnistäsi tai sosiaalisista suhteistasi*

*koulupsykologiin jos, Sinulla on oppimisen tai koulunkäynnin vaikeuksia,
alakuloisuutta /ahdistuneisuutta tai elämässäsi on tapahtunut jotain suurta
/kriisejä*

*kouluterveydenhoitajaan, jos haluat keskustella terveyteesi ja hyvinvointiisi
liittyvistä asioista*

koululääkärille ajanvaraukset terveydenhoitajan kautta

Koulukuraattori

Kuinka nopeasti pääsit vastaanotolle?

heti   1-3 päivää   3-7 päivää   viikko tai yli

Onko Sinun helppo lähestyä työntekijää?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Koitko tulleesi kuulluksi?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Oliko Sinun helppo puhua luottamuksellisista asioista työntekijän kanssa?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Tekikö kuraattori yhteistyötä Sinun asiassasi jonkun toimijan kanssa?

(Esim. opettaja, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, perheneuvola, kolikko =liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

kyllä   ei   en tiedä

Palautetta kuraattorille:

_____
_____

Koulupsykologi

Kuinka nopeasti pääsit vastaanotolle?

heti   1-3 päivää   3-7 päivää   viikko tai yli

Onko Sinun helppo lähestyä työntekijää?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Koitko tulleeesi kuulluksi?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Oliko Sinun helppo puhua luottamuksellisista asioista työntekijän kanssa?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Tekikö psykologi yhteistyötä Sinun asiassasi jonkun toimijan kanssa?

(Esim. opettaja, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, perheneuvola, kolikko =liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

kyllä   ei   en tiedä

Palautetta psykologille:

Kouluterveydenhoitaja**Kuinka nopeasti pääsit vastaanotolle?**

heti   1-3 päivää   3-7 päivää   viikko tai yli

Onko Sinun helppo lähestyä työntekijää?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Koitko tulleesi kuulluksi?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Oliko Sinun helppo puhua luottamuksellisista asioista työntekijän kanssa?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Tekikö terveydenhoitaja yhteistyötä Sinun asiassasi jonkun toimijan kanssa?

(Esim. opettaja, koulukuraattori, koulupsykologi, koululääkäri, kolikko =liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

kyllä   ei   en tiedä

Palautetta terveydenhoitajalle:

Koululääkäri**Kuinka nopeasti pääsit vastaanotolle?**
 heti   1-3 päivää   3-7 päivää   viikko tai yli
Onko Sinun helppo lähestyä työntekijää?
 kyllä   ei   en tiedä

 Miksi? _____
 _____
Koitko tulleesi kuulluksi?
 kyllä   ei   en tiedä

 Miksi? _____
 _____
Oliko Sinun helppo puhua luottamuksellisista asioista työntekijän kanssa?
 kyllä   ei   en tiedä

 Miksi? _____
 _____
Tekikö lääkäri yhteistyötä Sinun asiassasi jonkun toimijan kanssa?
 (Esim. opettaja, koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, kolikko
 =liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

 kyllä   ei   en tiedä

 Palautetta lääkärille:
 _____
 _____

7. Mitä toivot opiskeluholloilta?

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- Oppitunteja, joissa opettajan lisäksi läsnä opiskeluholloin edustaja
- Enemmän vanhempainiltoja, joissa läsnä opiskeluholloin edustaja
- Lisää tiedotteita, joissa kerrotaan opiskeluholloin liittyvistä asioista

Jotain muuta, mitä? _____

_____

_____

8. Kerro parannusehdotuksia opiskeluholloityölle

_____

_____

_____

_____

9. Kerro hyvä kokemus opiskeluholloityöstä

_____

_____

_____

_____

Kiitos osallistumisestasi!

9. Kysely huoltajalle

Kysely / huoltaja

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) mukaan opiskeluhoolto on hyvän oppimisen, psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niitä edistävää toimintaa.

Opiskeluhoolto sisältää opetushenkilöstön ja huoltajien lisäksi opetussuunnitelman mukaisen opetushuollon ja sen palvelut, joita ovat kuraattori- ja psykologipalvelut, sekä kouluterveydenhoitaja- ja lääkäripalvelut.

1. Mitä mielestäsi kuuluu opiskeluhooltoon?

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- Opettajien ja rehtorin antama ohjaus
- Kouluterveydenhoitajan ja -lääkärin palvelut
- Koulukuraattorin ja -psykologin palvelut
- Koti ja perhe
- Kaikki edellä mainitut yhdessä

Jotain muuta, mitä?

2. Tiedätkö, mikä asiantuntijaryhmä on, ja mitä se tekee?

3. Onko opiskeluhoollosta tiedotettu riittävästi? (Tiedotteet, Internet)

- kyllä   ei   en tiedä

4. Onko huollettavasi käyttänyt seuraavia opiskeluhoollon palveluita

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- Koulukuraattori
- Koulupsykologi
- Kouluterveydenhoitaja
- Koululääkäri
- Ei ole koskaan käyttänyt palveluita

Jos huollettavasi on ollut pulmia koulun käynnissä, onko teihin otettu yhteyttä?

kyllä ei en tiedä

5. Jos huollettavasi on saanut opiskeluhoillon palveluita,

Olen ollut tyytyväinen huollettavan saamiin palveluihin

Miksi?

En ole ollut tyytyväinen huollettavan saamiin palveluihin

Miksi?

---

6. Opiskeluhoillon palvelut

(Vastaa vain kohtiin, joita huollettavasi on käyttänyt)

Vanhempana voit ottaa yhteyttä

koulukuraattoriin jos, sinulla on huolta lapsesi tai perheesi voinnista, lapsesi koulunkäynnistä tai sosiaalisista suhteista

koulupsykologiin jos, lapsellasi on oppimisen tai koulunkäynnin vaikeuksia, lapsella esiintyy esimerkiksi alakuloisuutta /ahdistuneisuutta tai lapsen elämässä on tapahtunut jotain suurta /kriisejä

kouluterveydenhoitajaan, jos haluat keskustella lapsesi terveyteen ja hyvinvointiin liittyvistä asioista

koululääkärille ajanvaraukset terveydenhoitajan kautta

Koulukuraattori

Kuinka nopeasti huollettavasi pääsi vastaanotolle?

heti 1-3 päivää 3-7 päivää viikko tai yli

Onko huollettavasi helppo lähestyä työntekijää?

kyllä ei en tiedä

Miksi?

Kokiko huollettavasi tulleet kuulluksi?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Oliko huollettavasi helppo puhua luottamuksellisista asioista työntekijän kanssa?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Tekikö kuraattori yhteistyötä huollettavasi asiassa jonkun toimijan kanssa?

(Esim. opettaja, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, perheneuvola, kolikko =liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

kyllä   ei   en tiedä

Palautetta kuraattorille:

_____

Koulupsykologi**Kuinka nopeasti huollettavasi pääsi vastaanotolle?**

heti   1-3 päivää   3-7 päivää   viikko tai yli

Onko huollettavasi helppo lähestyä työntekijää?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Kokiko huollettavasi tulleet kuulluksi?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Tekikö psykologi yhteistyötä Sinun asiassasi jonkun toimijan kanssa?

(Esim. opettaja, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, perheneuvola, kolikko =liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

kyllä   ei   en tiedä

Palautetta psykologille:

Kouluterveydenhoitaja

Kuinka nopeasti pääsit vastaanotolle?

heti   1-3 päivää   3-7 päivää   viikko tai yli

Onko Sinun helppo lähestyä työntekijää?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Koitko tulleeesi kuulluksi?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Oliko Sinun helppo puhua luottamuksellisista asioista työntekijän kanssa?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Tekikö terveydenhoitaja yhteistyötä Sinun asiassasi jonkun toimijan kanssa?

(Esim. opettaja, koulukuraattori, koulupsykologi, koululääkäri, kolikko =liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

kyllä   ei   en tiedä

Palautetta terveydenhoitajalle:

Tekikö kouluterveydenhoitaja yhteistyötä huollettavasi asiassa jonkun toimijan kanssa?

(Esim. opettaja, koulukuraattori, koulupsykologi, koululääkäri, perheneuvola, kolikko =liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

kyllä   ei   en tiedä

Palautetta terveydenhoitajalle:

Koululääkäri

Kuinka nopeasti huollettavasi pääsi vastaanotolle?

heti   1-3 päivää   3-7 päivää   viikko tai yli

Onko huollettavasi helppo lähestyä työntekijää?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Kokiko huollettavasi tulleet kuulluksi?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Oliko huollettavasi helppo puhua luottamuksellisista asioista työntekijän kanssa?

kyllä   ei   en tiedä

Miksi? _____

Tekikö koululääkäri yhteistyötä huollettavasi asiassa jonkun toimijan kanssa?

(Esim. opettaja, koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, perheneuvola, kolikko = liikkuva nuorisopsykiatrian työryhmä)

kyllä   ei   en tiedä

Palautetta lääkärille:

---

7. Mitä toivot opiskeluhoollolta?

(Voit valita yhden tai useamman vaihtoehdon)

- Oppitunteja, joissa opettajan lisäksi läsnä opiskeluhoollon edustaja
- Enemmän vanhempainiltoja, joissa läsnä opiskeluhoollon edustaja
- Lisää tiedotteita, joissa kerrotaan opiskeluhooltoon liittyvistä asioista

Jotain muuta, mitä? _____

---

8. Kerro parannusehdotuksia opiskeluhoollotyölle

---

9. Kerro hyvä kokemus opiskeluhoollotyöstä

Kiitos osallistumisestasi!

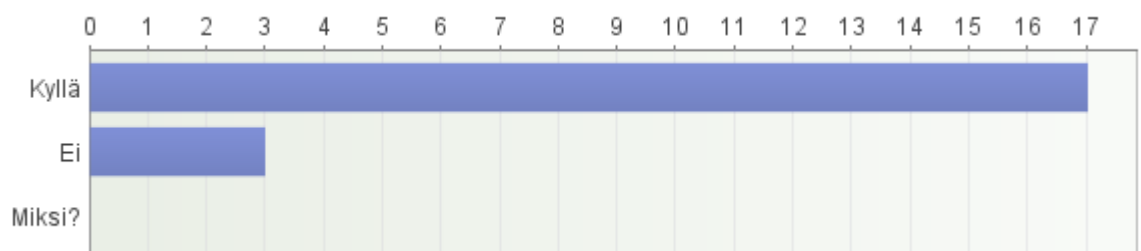

10. Palaute kyselyn tulokset

Palaute kysely

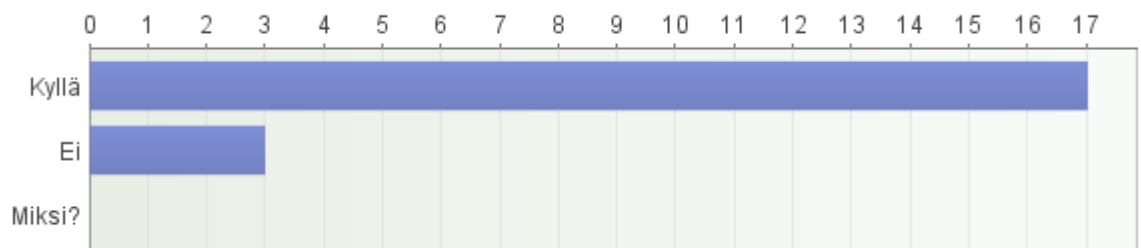
1. Onko lomakkeen ulkoasu selkeä?

Vastaajien määrä: 20

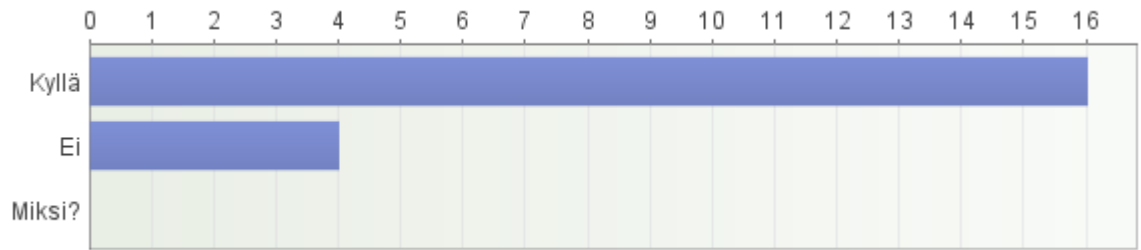
2. Onko lomakkeen ohjeet helposti ymmärrettävissä?

Vastaajien määrä: 20

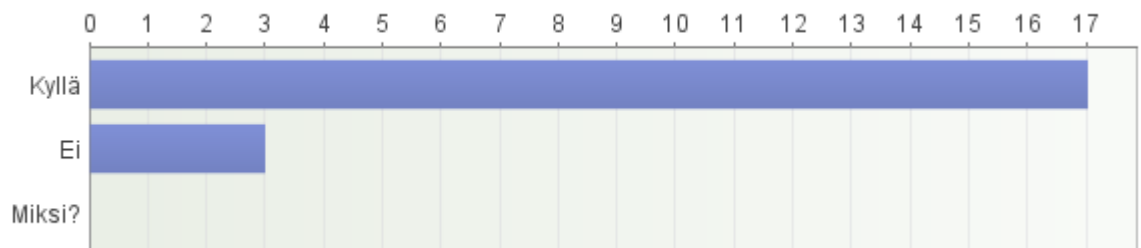
3. Onko kysymykset helposti ymmärrettävissä?

Vastaajien määrä: 20

4. Onko vastausvaihtoehdot helposti ymmärrettävissä?

Vastaajien määrä: 20

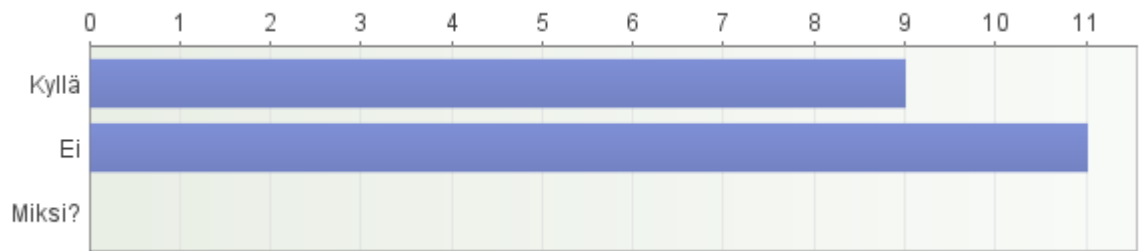
5. Kuinka kauan vastaamiseen kului aikaa?

Vastaajien määrä: 17

- vähän
- 2min
- Ihan hyvästi muttei huonostikkaa
- Vähän
- 5 minuuttia
- 3 minuuttia
- 5min
- ei kovin kauaa kestänyt.
- 5min
- Alle 10 min
- En tiedä
- Ehkä pari minuuttia
- muutama miinuutti
- 5-10min
- Ehkä 5-8minuuttia
- Forever
- 15 min. Joillakin koneilla linkin kanssa oli ongelmia, meni yli 30 min

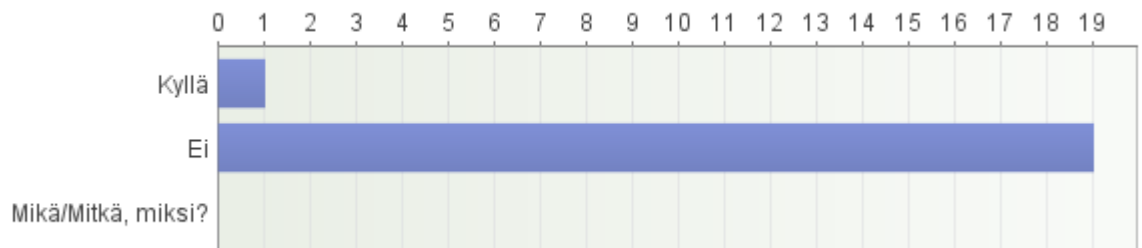
6. Sisälsikö kysely mielestäsi turhia kysymyksiä?

Vastaajien määrä: 20

7. Puuttuiko kyselystä mielestäsi jokin oleellinen kysymys?

Vastaajien määrä: 20

8. Muuta palautetta:

Vastaajien määrä: 5

- Joopasenjoojajuupasenjuuettäsilläviisiin
- Oli hieman sekavat tekstit ja kysymykset
- Joihinkin kysymyksiin en voinut tietää vastausta, koska en ole käynyt koulupyskologilla yms.
- Hyvin menee
- Linkki oppilaille on oltava paljon yksinkertaisempi!